

ԱՐԶԱԳԱՆԳ

ARTZAKANK - ECHO

Bimestriel bilingue publié à Genève

MAI - JUIN 2018

N° 216

VERS L'ARMÉNIE DE NOS RÊVES ...

Բովանդակություն

- Էջ 4- Մեկ Նիկոլով զարուն չի գար
- Էջ 5- Շատ գործ ունիսք, բայց ապագան պայծառ է
- Էջ 9- Թեաւոր խօսքեր եւ դարձուածքներ
- Էջ 15- Ինչ է թագսում եղեգիս գետը. լեռած ադրբեջանական գերեզմանատունը
- Էջ 16- Գիւմրիի առակ տնակների
- Էջ 20- Տրապիզոնի՝ մզկիթի վերածումը եկեղեցիները
- Էջ 22- Ժնեւ և Լեւոն շրջակի Սուրբ Յակոբ եկեղեցւոյ լուրեր

Sommaire

- P. 6- M. J. Gabrache n'est plus
- P.7 - Les Réverbères vus de l'Intérieur - 1
- P. 8- Corruption au Conseil de l'Europe
- P.11- Fragments
- P. 12- AZAD Pharma en Arménie
- P. 13- Perspectives d'affaires en Arménie présentées à Genève
- P. 14- Vernissage du guide archéologique "Le temple de Garni" - Diana Adamyán remporte brillamment le prix Menuhin
- P. 16- Mme Hasmik Tolmajyan nommée ambassadeur d'Arménie en France
- P. 17 - Les Arméniens de Diyarbakir retourment dans l'ombre
- P. 18- Comment l'Allemagne a-t-elle contribué au génocide des Arméniens?
- p. 19- Le Pape inaugure une statue de Grégoire de Narek - Un tournoi de jeu d'échecs si convivial
- P. 20- Arménie
- P. 23- Nouvelles de l'Ecole Topalian
- P. 24 - Nouvelles de l'UAS

(photo Armenpress)

Le 8 mai fut un jour historique pour le peuple d'Arménie et un grand nombre d'Arméniens de la diaspora, qui ont fêté dans la liesse l'élection du "candidat du peuple" Nikol Pashinyan au poste de Premier ministre. Avec cette élection, la "révolution de velours" a marqué sa deuxième victoire après celle de la démission forcée de Serge Sargsyan le 23 avril dernier sous la pression de la rue. Cette transition de pouvoir sans effusion de sang ouvre une nouvelle ère pleine d'espoir dans l'histoire de la République.

Pourtant, fin mars, au moment où Nikol Pashinyan lançait l'initiative "Mon pas" en entamant une marche politique au départ de Gyumri avec une poignée de supporters, peu de gens croyaient à la réussite de son action. Arrivé à Erevan, il a proclamé le début "d'une révolution populaire non violente" sous le slogan "Fais un pas, rejette Serge" visant à empêcher Serge Sargsyan de devenir Premier ministre. Il a appelé les Arméniens à livrer un combat pacifique dans les rues de leurs villes, parlant sans cesse d'amour et de respect, appelant à la désobéissance civile et très structurée. Après avoir tenu la rue pendant dix jours, les manifestants ont obtenu la démission de Serge Sargsyan, devenu entretemps Premier ministre après 10 ans à la tête de l'Etat en tant que président.

Orateur hors pair, Pashinyan a réussi à rassembler le peuple autour de lui et ses compagnons, et de devenir, en moins d'un mois, le leader de la contestation et l'élu du peuple pour diriger le pays. Grâce à sa ténacité, son ingéniosité et ses talents organisationnels, il a réussi à maintenir la mobilisation populaire suffisamment longtemps pour faire plier la majorité parlementaire. Fort de l'expérience des mouvements >>>>

Avec les compliments de
TAVITIAN
Atelier de sertissage

TAVITIAN S.A. - 18, ch. des Aulx - 1228 Plan-Les-Ouates - Téléphone 022 346 93 02 - Fax 022 346 93 04
tavitian@bluewin.ch

VERS L'ARMÉNIE DE NOS RÊVES ...

»»» de protestation non-aboutis de ces dix dernières années, il a pu surmonter les premiers obstacles et s'imposer comme chef d'Etat.

Mais c'est surtout le choix des mots d'ordre et des messages, conjugué avec une stratégie de communication bien orchestrée qui a joué un rôle clé dans la réussite de ce mouvement. En effet, Pashinyan s'est adressé "aux citoyens libres, fiers et dignes de la République d'Arménie" et ses appels ont retenti dans toutes les villes et tous les villages du pays, jusqu'au fond des cœurs, mobilisant en premier lieu les étudiants, puis toute la population, dont le comportement exemplaire fut la pierre angulaire de cette révolution de valeurs. Il a ainsi rendu la dignité à un grand nombre de personnes maintenues longtemps dans un état d'asservissement et de misère par une poignée de dirigeants corrompus et oppresseurs prêts à tout pour garder le pouvoir. C'est pourquoi, la "révolution d'amour et de bonne entente" a fini par imposer le changement avec sourire, joie et danses contrairement aux autres révolutions que le monde a connues ces dernières années.

M. Pashinyan avec quelques membres de son équipe, Ararat Mirzoyan, Arayik Harutiunyan, Tigran Avinyan, Mkhitar Hayrapetyan et Lena Nazaryan (photo armtimes.com)

Dans la diaspora, un grand nombre de personnes ont pu vivre en direct les étapes successives de la révolution et partager ces moments historiques d'énorme joie qui a envahi les rues d'Erevan. Cela a été possible grâce à l'utilisation efficace des réseaux sociaux et des vidéos en direct par Pashinyan et les membres de son équipe ainsi qu'au travail remarquable des journalistes et des professionnels de l'audiovisuel.

En Suisse, notre petite communauté n'est pas restée indifférente notamment face aux événements qui ont précédé l'élection de M. Pashinyan.

Le 21 avril, l'Union Arménienne de Suisse (UAS) et Artzakank ont publié un communiqué dans lequel ils faisaient remarquer que "les espoirs de change»»»

QUI EST LE NOUVEAU PREMIER MINISTRE

Né à Idjevan en 1975, Nikol Pashinyan a étudié le journalisme à l'Université d'Etat d'Erevan dont il a été exclu en dernière année pour des motifs politiques.

En parallèle avec ses études, il s'est lancé activement dans le journalisme en travaillant pour les journaux *Dprutyun, Hayastan, Lragir, Lragir Or* et *Molorak* avant de fonder en 1998 le quotidien *Oragir* dont il a été le rédacteur en chef jusqu'à sa fermeture une année plus tard sur décision de justice pour des motifs politiques. Entre 1999 et 2012, il a été le rédacteur en chef du quotidien *Haykakan Jamanak*.

Il a été membre de l'équipe de la campagne électorale de Levon Ter-Petrosyan aux élections présidentielles de 2008. Recherché par la police, il est entré dans la clandestinité durant un an et quatre mois avant de se rendre volontairement au Bureau du Procureur General de la République d'Arménie. Accusé d'avoir organisé le 1er mars 2008 "des troubles de masse", il a été condamné à 7 ans de prison. Largement reconnu comme prisonnier politique par la communauté internationale, il a été remis en liberté le 27 mai 2011 suite à une amnistie, après un an et onze mois d'emprisonnement.

En 2012, il a été élu député à l'Assemblée nationale sur la liste proportionnelle du Congrès national arménien. En 2013, il a fondé l'union "Contrat civil", devenu parti politique en 2015.

Le 2 avril 2017, il a été réélu député à l'Assemblée nationale sur la liste de "Yelk" (alliance entre les partis Contrat Civil, Arménie Lumineuse et République) et dès mai 2017 a présidé le groupe parlementaire de cette alliance.

Le 31 mars 2018, il a lancé l'initiative "Mon pas", qui s'est transformée en une révolution de velours, pacifique et populaire. Le 8 mai 2018, il a été élu Premier ministre de la République d'Arménie.

M. Pashinyan est marié et père de trois filles et d'un garçon.

A L'ATTENTION DE NOS LECTEURS

Ce numéro est publié avec du retard en raison des événements survenus en Arménie. Nous vous remercions de votre compréhension!

La rédaction

ԱՐԶԱԿԱՆԿ ARTZAKANK - ECHO

Rue de la Terrassière 58 - 1207 GENEVE-SUISSE
Tél. +41(0)78 892 93 31 - artzakank@yahoo.com

Responsable de publication: Maral Simsar
Prix d'abonnement annuel: CHF 30.- (6 numéros)
CCP 12-17302-9 - IBAN CH-07 0900 0000 1201 7302 9

PREMAT S.A.

IMPORT & EXPORT

9, RUE DES ALPES

CH - 1201 GENEVE

TEL. 022 731 69 35

VERS L'ARMÉNIE DE NOS RÊVES ...

»»» *ment et de libéralisation de l'opinion publique déçus mènent à une révolte de la part de ceux qui revendiquent une société juste, équitable et respectueuse de l'environnement" et exprimaient leur soutien sans réserve à cette contestation légitime. Ils appelaient les autorités arméniennes "à libérer les manifestants arrêtés de manière arbitraire, à mettre fin aux violences policières (par des agents en civil ou en uniforme) et à procéder aux changements de gouvernance en respectant les procédures démocratiques afin d'abolir le système oligarchique qui gangrène le pays depuis trop longtemps".*

Le lendemain, un groupe de jeunes arméniens venus de différentes villes suisses ont manifesté devant l'Eglise arménienne de Troinex en solidarité avec la révolution.

Le 29 avril, l'UAS et Artzakank ont diffusé un deuxième communiqué, envoyé le même jour par voie électronique à tous les députés du Parlement arménien. Saluant Nikol Pashinyan et les autres initiateurs ainsi que les milliers de participants au mouvement de désobéissance civile non-violente et à mains nues, les deux organisations ont réitéré leur soutien sans réserve aux revendications justifiées du mouvement populaire en ajoutant que *"l'élection d'un nouveau Premier ministre n'ayant aucun lien avec l'ancien régime permettra de mettre fin une fois pour toutes au système oligarchique (...)* et de lancer le processus de l'édification de l'Etat". Elles ont enfin fait appel aux députés du Conseil national *"pour qu'ils respectent la volonté des citoyens arméniens et votent en faveur du candidat du peuple lors de l'élection du 1er mai"*.

Enfin, le 10 mai une lettre de félicitations a été envoyée par l'UAS et Artzakank à M. Pashinyan à l'occasion de son élection au poste de Premier ministre. Le même jour, une fête spontanée a été organisée au Centre arménien de Genève par un groupe de jeunes de la communauté.

Des manifestations semblables et d'autres actions de soutien ont eu lieu un peu partout dans la diaspora et la révolution lancée par Pashinyan a suscité beaucoup d'enthousiasme notamment parmi les jeunes. Malheureusement, aux moments critiques, les structures traditionnelles de la diaspora à savoir, les deux catholicossats, les partis politiques et les grandes organisations panarméniennes, n'ont pas fait preuve d'une réaction appropriée. En parfait décalage avec la réalité sur le terrain, certains dirigeants se sont précipités pour féliciter Serge Sargsyan à l'occasion de son élection au poste de Premier ministre, alors que d'autres se sont contentés d'exprimer leur inquiétude et de lancer des appels au dialogue. A cet effet, le Catholicos Aram II a fait l'objet de critiques pour avoir omis de rencontrer les représentants de l'opposition ou des milliers de manifestants qui défilaient dans les rues de la capitale et d'autres villes lors de sa visite éclair à Erevan le 20 avril 2018.

Dans les jours qui ont suivi son élection, le Premier ministre fraîchement élu a formé son gouvernement

qui comprend des technocrates, quelques-uns de ses jeunes collaborateurs et des représentants des partis minoritaires au Parlement. Le plus jeune est le ministre de la Diaspora Mkhitar Hayrapetyan (28 ans), alors que le plus âgé est le ministre des Affaires étrangères Zohrab Mnatsakanyan (52 ans) que les lecteurs d'Artzakank connaissent bien. En effet, M. Mnatsakanyan fut l'ambassadeur d'Arménie en Suisse et représentant permanent auprès de l'Office des Nations Unies et des organisations internationales de 2002 à 2008 en poste à Genève.

Il appartient maintenant au nouveau gouvernement de préparer des élections législatives anticipées et de mettre en œuvre les réformes fondamentales qui démocratiseront le pays, renforceront l'Etat de droit et amélioreront le climat des affaires.

Dans le prolongement des messages d'amour et de tolérance de la révolution et afin de mettre fin à la culture de haine politique et d'ouvrir la voie à la réconciliation, Pashinyan a promis qu'il n'y aura pas de "vendetta" contre les membres du parti républicain et des gouvernements précédents et qu'il empêchera toute "redistribution" de biens et propriétés.

Cette révolution a non seulement cassé tous les préjugés sur la désunion et l'individualisme des Arméniens mais a également fait sortir la population d'Arménie de sa peur et de son apathie, déterminée à prendre son destin en main. Il s'agit d'un premier pas vers une "Arménie libre, juste et heureuse" promise par Pashinyan et qui a toutes les chances de devenir réalité. Le chemin est certes long et semé d'embûches mais la jeunesse d'Arménie a prouvé qu'elle était capable de déplacer des montagnes.

S'agissant de la diaspora, Pashinyan a déclaré qu'elle ne sera plus considérée seulement comme une source de financement; l'Arménie fera appel aux experts et professionnels de la diaspora afin qu'ils contribuent par leurs connaissances et savoir-faire à l'édification d'un nouveau pays. De surcroît, le nouveau gouvernement œuvrera pour un rapatriement massif.

En ces jours de célébrations du centenaire de la première République d'Arménie et des victoires de Sardarapat et de Bash Aparan, nous ne pouvons imaginer un plus beau cadeau. L'Arménie de nos rêves n'est peut-être plus une chimère ... ■

ՄԵԿ ՆԻԿՈՒՆՎ ԳԱՐՈՒՆ ԶԻ ԳԱՐ

ՎՐԵԺ-ԱՐՄԵՆ

Գարուն է, գարուն է՝ ուշացած գարուն:

Նիկոլ Փաշինեան դարձաւ Հայաստանի Հանրապետութեան վարչապետ:

Արեւ Է. այստեղ՝ «Հիւսիսում այս հեռաւոր», ծառերը սկսած են դալարիլ: Բաց գոյնով փոքրիկ տերեւներ սկսած են լեցնել ամբողջ ձմեռը մերկ մնացած ճիւղերն ու ճիւղիկները: Գրեթէ թափանցիկ են այդ տերեւները, եւ արեւին ճառագայթները կարծես անոնց մէջէն կ'անցնին:

Նիկոլը՝ վարչապետ:

Կայ խանդավառութիւն մը, որ համացանցի ճամբով կ'անցնի բոլոր իրական ու երեւակայական սահմանները, կը յաղթահարէ բոլոր ֆիզիքական ու հոգեկան կաշկանդումները ու կը տարածուի աշխարհով մէկ, կը հասնի ամենուրեք, բոլոր հայերուն, կամ՝ գրեթէ բոլոր հայերուն:

Փաշինեան կը դառնայ Հայաստանի չորրորդ հանրապետութեան երկրորդ վարչապետը՝ փոխարինելով առաջին վարչապետը, որ այդ պաշտօնը վարեց վեց օր միայն:

Ձեռքի փոքր սարքերուն՝ խելախօսներուն եւ տեղեկադիրներուն վրայ, այլեւ համակարգիչներու թէ հեռուստացոյցներու պաստառներուն վրայ կը հետեւին ժողովուրդի ցնծութեան պորթֆոլիոյ դրսեւորումներուն: Երիտասարդութեան ցնծութեան: Կը հետեւին Նոր երգերուն, որ կը ցայտեն իրարու ետեւէ, կը ցնծացնեն յեղափոխութիւնը:

Յեղափոխութիւնը, թե՛ «յեղափոխութիւնը», քանի որ բոլոր վերապահութիւնները չեն անհետացած:

Պատմական օրեր կ'ապրինք, կասկած չկայ:

2018 ապրիլ-մայիսեան այս մեծ պոռթկումը նկատուեցաւ շարունակութիւնը 1965 ապրիլի համաժողովրդային ցասման՝ Մեծ եղեռնի յիսնամեակին առթիւ եւ 1988 փետրուարի ընդվզումին՝ Արցախեան շարժումի առաջին օրերուն: Անկատար մնացեր էին անոնք, եւ «սիրոյ յեղափոխութիւնը» եկաւ ոչ թէ գաւնոնք աւարտելու, այլ՝ շարունակելու, ինչպէս իրաւամբ դիտել կու տար մեր մտաւորական ընկերը՝ Սպարտակ Ղարաբաղցեանը, «Օրակարգից դուրս» յայտագրին իր հետ կատարուած գրոյցին ընթացքին:

Այո, յեղափոխութիւնները իմաստ ունենալէ կը դարձին, եթէ աւարտին, աւարտուած նկատուին:

Մայիս 8-ին Նիկոլ Փաշինեանը ընտրուեցաւ վարչապետ:

Յեղափոխութիւնը, սակայն, եթէ չէ՛ «յեղափոխութիւն»՝ պիտի շարունակուի: Փոփոխութիւնը մէկ վարչապետը ուրիշով մը փոխարինելու նպատակ չունի: Անձ մը փոխել չէր ուզուածը. Չանգուածներուն պահանջածը:

Շա՛տ, շա՛տ բան կայ փոխուելիք:

Իսկ այդ շատը մեզմէ՛ կը սկսի: Իւրաքանչիւրէ՛ս: Ամէն մէկ հայէ:

Եթէ Հանրապետութեան իրապարակը վարչապետի ընտրութեան օրը սպիտակ ներկուեցաւ՝ հոն հաւաքուած բազմութեան ընտրած շապիկներու գոյնով՝ մաքրութիւն ու անաղարտութիւն խորհրդանշելու համար, մաքրումի այդ գործընթացը պիտի սկսի ամէն մէկուս հոգիէն ներս՝ դուրս վանելով պարտուողականութեան, անզօրութեան, յուսահատութեան եւ հիասթափութեան ամէն զգացում, ստորակայութեան ու գերակայութեան ամէն բարդոյթ, սեփական ուժերուն հանդէպ անվստահութեան ու օտարին հանդէպ ստրկամտութեան ամէն մոլութիւն:

Յեղափոխութիւնը ամենէն առաջ մեր մէջ պիտի կատարուի: Մեր՝ հայրենի հողին վրայ ըլլանք թէ այդ հողէն դուրս:

(©news.am)

Պիտի փոխուինք, յեղափոխուինք՝ որպէսզի կարենանք տէր ըլլալ մեր երկրին, որ երկիր ըլլայ ան, պիտի փոխուինք՝ տէր ըլլալու համար ապրելու մեր իրաւունքին, որպէսզի վայելենք մարդավարի ապրելու մեր իրաւունքը:

Պիտի փոխուինք մանաւանդ դուրս գալու համար ի վերջոյ աւերակներուն տակէն՝ մեր գլխուն փլած կայսրութեան աւերակներուն տակէն: Կայսրութիւններով աւերակներուն, 70 տարուան թէ 600 տարուան ստրկութեան աւերներուն տակէն:

Շա՛տ երկար կրեցինք այդ աւերներուն հետեւանքները: Թշնամիին դէմ պայքարելու տեղ իրարով դէմ պայքարեցանք, երկիր պաշտպանելու տեղ՝ երկիր ծախեցինք ու հեռացանք, հարիւր փոքր հայաստաններ ստեղծեցինք մէկ հզօր ու բարգաւաճ հայրենիք պահելու փոխարէն: Հազար տարի, գրեթէ հազար տարի ետք միայն մեր հողը, անոր վերջին մնացորդացը կոչուեցաւ դարձեալ Հայաստան, Հանրապետութիւն Հայաստանի:

Եւ հիմա, հիմա՛ միայն, Սարգսրապատի, Բաշ Ապարանի ու Ղարաբախի ղեկավարներէն հարիւր տարի ետք է ահա, որ կը յաւակնինք սիրոյ յեղափոխութիւնը յանդգնիլ:

Յեղափոխութիւն՝ որպէսզի դարձինք զիրար անգունելէ, արհամարհելէ, անտեսելէ՝ ո՛ր որ ալ ապրինք՝ Հայրենիքի մէջ, թէ՛ Սփիւռքի, ո՛ր կուսակցութեան ալ պատկանինք կամ չպատկանինք, ո՛ր եկեղեցւոյ մաս կազմենք կամ չկազմենք: >>>>

ՇԱՏ ԳՈՐԾ ՈՒՆԻՆՔ, ԲԱՅՑ ԱՊԱԳԱՆ ՊԱՅԾԱՌ Է

Բագրատ ԵՄՊՈՒԳԵԱՆ

Անկախացումեն այս կողմ Յայաստանի երրորդ հանրապետութիւնը Նիկոլ Փաշինեանի վարչապետի պաշտօնին ընտրուելով կը մտնէ բոլորովին նոր շրջանի մը: Արդարեւ երկրի անկախացումին անմիջապէս յաջորդող ժամանակներուն մեծ հիասթափութեամբ ականատես եղած էինք քայքայման գործընթացի հետ միասին երկրի սեփական հարստութեան թալանուելու տխուր պատկերին: Տակաւին քաւի մը օր առաջ գործող գործարանները որպէս թափածոյ փոխանցուած էին օրուայ իշխանութիւններու մօտ գտնուող անձերու: Շաբաթներ շարունակ բեռնատար մեքենաներ այդ երկաթեայ հումքը փոխադրած էին դէպի Թուրքիա կամ Պարսկաստան: Այդ օրերուն իսկ ձեւաւորուեցան որոշ մենաշնորհներ: Ոմանք տիրացան ամբողջ երկրի մը շաքարաւազի մենաշնորհին, ոմանք տիրացան շինանիւթերու կամ շուկայի պահանջք ներկայացնող գանազան նիւթերու: Այդ օրերուն տակաւին չէր ձեւաւորուած իսկ երկրի սահմանադրութիւնը: Այսինքն տակաւին իրաւունքը զօրաւորին էր եւ այդ անօրինութիւնը նոյնութեամբ շարունակուեցաւ յաջորդող տարիներուն ալ: Ինչպէս, որ ըսինք վերեւ, այսօր բոլորովին նոր շրջան մը կը բացուի Յայաստանի երկնքին տակ: Այդ նոր շրջանը կը պարտինք ժողովուրդի յամառ պայքարին: Այս ալ ինքնին շատ լուրջ պատասխանատուութիւն կը բեռնէ նորընտիր վարչութեան ուսերուն: Ժողովուրդը բնականաբար պիտի յուսայ թէ մինչեւ օրս կուտակուած բոլոր խնդիրները ամենակարճ ժամանակի ընթացքին գտնեն իրենց լուծումները: Օրինակի համար արտագաղթը, որ մեծագոյն ակերն էր երկրի համար ամենակարճ ժամանակին վերածուի ներգաղթի: Անշուշտ, որ իրական կեանքի թելադրանքները շատ ակելի դժուար յաղթահարելի են բաղդատմամբ այս շատ հասկնալի, բայց դժուար իրականացնելի երազներու դիմաց: Այս այպէս ըլլալով հանդերձ Փաշինեանի իշխանութիւնը պարտի գոնէ որոշ հեռանկարներ խոստանալ ապահովելու համար ժողովուրդի զօրակցութեան յարատեւութիւնը:

Որոշ է, որ Յայաստանի ժողովուրդը արժանի է գոնէ այդ խոստումներու ապահոված յոյսը վայելելու: Սա պահուն կը տիրէ շատ բնական ուրիշ երեւոյթ մը եւս, ժողովուրդը կ'ուզէ այս ոգեւորութիւնով կարգի բերել նաեւ նախապէս քայքայուած բոլոր հաստատութիւնները: Անոնց կարգին է Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը, որ ինք եւս այս ապականած միջավայրի

ՄԵԿ ՆԻԿՈՒՆՎ ԳԱՐՈՒՆ ՉԻ ԳԱՐ

»»» Գիտնանք, ինչպէս կ'ըսէին՝ քաղաքացի ըլլալ, եւ ոչ պարզապէս բնակիչ, քաղաքացի՝ երկիր կերտելու համար, յառաջադէմ երկիր՝ իր ուսման եւ առողջապահութեան բարձր մակարդակով, գիտական զարգացումով, բարգաւաճող տնտեսութեամբ, ծաղկող մշակոյթով ու ճառագայթող լեզուով, ընկերային արդար կարգերով:

Երկիր՝ իր ամբողջացած տարածքներով:

Երկիր՝ ուր հայերը ուզեն վերադառնալ եւ ոչ թէ անկէ խոյս տալ:

Այս ամենը եւ դեռ ակելին:

Մեկ վարչապետ այս ամենը մինակը չի կրնար իրականացնել, որքան ալ սիրուած ըլլայ ու ժողովրդականութիւն վայելէ, նոյնիսկ եթէ գերմարդկային ուժերով օժտուած ըլլայ ան:

Մարտահրաւերը բոլորինս է:

Մեկ ծաղիկով գարուն չի գար, ոչ ալ... մեկ Նիկոլով: ■

Վ.Ա.

(ԵՌԱԳՈՅՆ)

մէջ ապականած էր եւ դադրած ժողովուրդին մինչեւ այդ վառ պահած յարգանքին արժանանալէ:

Ինչպէս, որ ըսինք բազում թնճուկներ կան Նիկոլ Փաշինեանի առջեւ եւ իրմէ պիտի ակնկալուի անոնց մի առ մի հանգուցալուծումը:

Այս հանգրուանին կարեւորագոյն ձեռքբերումն է Յայաստանի հասարակութեան եւ սփիւռքահայութեան մէկ նպատակի շուրջ համախմբուածութիւնը: Մանաւանդ, որ այդ միահամուռ հասարակութիւնը ունի նաեւ ներկայ պահուստ ժողովուրդին աչքի լոյսը դարձած առաջնորդ մը՝ յանձինն Նիկոլ Փաշինեանի:

Յայաստանի հասարակութիւնը եւ ինչու չէ՛ ամբողջ հայ ժողովուրդը լիաթոք կրնայ հպարտանալ իր օրինակելի ձեռքբերումով: Սա համայն աշխարհի աչքին արդարութեան յաղթանակն է: Միայն ու միայն հիւանդութեան աստիճանի կասկածամիտներն են, որ որոշ վերապահութեամբ պիտի մօտենան այս յաղթանակին, միշտ իրենց ենթագիտակցութեան մէջ պահելով միջազգային դաւադրութեան ինչ-ինչ վարկածներ: Անշուշտ, որ այս արտակարգ փոթորիկներու ժամանակ կրնան գտնուիլ առիթը օգտագործել փորձող գանազան տարրեր: Վերջապէս մարդ Էակի այս յատկութիւնը բազմաթիւ օրինակներ ունի պատմութեան բոլոր ժամանակներու ընթացքին: Սակայն այդ վարկածներու գոյութիւնը նոյնիսկ հաւաստիութիւնը արգելք չեն այսօրուայ ձեռքբերումով ուրախանալու: Այսօր յաղթած ենք, յաջողած ենք եւ այս է իրողութիւնը: Յաջորդ քայլին, ո՞վ կը սայթաքի կամ ո՞վ, ինչպէ՞ս կը շահագործէ կամ նոյնիսկ գողնալ կը փորձէ այս յաջողութիւնը բոլորովին տարբեր խնդիր է: Թողէ՛ք, որ մենք հիմա ուրախանանք այսօր ձեռք բերուածով եւ յառաջանանք յաջողած թաւշեայ յեղափոխութիւնը ալ ակելի բարձունքներ փոխադրելու դժուարին գործին մէջ: ■

(ԱԿՕՍ)

M. JACQUES GABRACHE N'EST PLUS

M. Jacques Gabrache s'est éteint le 21 mars 2018, entouré des membres de sa famille.

Jacques Gabrache est né le 24 décembre 1918 à Constantinople (Istanbul) dans une famille d'intellectuels. Son père, Meguerditch Gabrache de Trabzon, était le propriétaire et l'éditeur du journal EREVAN, organe des Arméniens libérés.

Enfant, Jacques Gabrache déménage avec toute sa famille à Beyrouth, où il travaille avec son père dans leur bureau de change. C'est grâce à la famille Gabrache et quelques autres familles arméniennes du Liban que la livre libanaise fait son entrée sur le marché international.

Le 22 janvier 1950, Jacques Gabrache se marie avec Seta Boghossian de Jérusalem. De cette union naissent deux fils, Dikran et Vahé, et une fille, Ida. Durant les 35 années passées au Liban, les affaires de la famille Gabrache fleurissent.

Très clairvoyant et visionnaire, Jacques Gabrache déménage en 1957 avec sa famille à Genève, ville qu'il connaissait très bien à cause de ses affaires. En quelques années, grâce à son travail assidu et sa persévérance, il réussit à y créer plusieurs sociétés.

En 1962, Jacques Gabrache échappe miraculeusement à la mort à la suite d'un malheureux incident sur son lieu de travail qui coûta la vie à sa secrétaire. Il décide alors de changer de profession et de s'orienter vers l'immobilier et l'hôtellerie.

Malgré ses multiples occupations professionnelles, Jacques Gabrache a toujours été à l'écoute de sa famille.

Fils d'intellectuel et grand patriote, il était très attaché à son peuple, à son église et à sa communauté. En effet, c'est à l'initiative de Jacques Gabrache et ses quelques amis dévoués de la communauté arménienne de Genève, Messieurs Papazian, Philipposian, Stakian, Haroutunian, Ghazarian, et grâce au généreux don de Monsieur Hagop D. Topalian, que le projet de la construction de l'Eglise Saint Hagop a été réalisée.

Cette construction sera suivie de la création de la Fondation Saint Grégoire l'Illuminateur afin d'assurer le bon fonctionnement de l'Eglise et de ses dépendances. Jacques Gabrache fut l'un des membres fondateurs et dévoués de cette Fondation, son plus vieux membre actif jusqu'à son décès. Il a également encouragé son fils Vahé à participer à la vie communautaire, à intégrer et à présider l'Union Arménienne de Suisse.

Jacques Gabrache avec son fils Vahé

Béni par la grâce du Seigneur, Jacques Gabrache a vécu bien portant jusqu'à l'âge presque centenaire. Il a même continué à suivre ses affaires jusqu'à ses derniers jours et a mené une vie heureuse pendant 68 ans aux côtés de sa chère et tendre épouse Seta.

Parmi les lettres de condoléances envoyées à la famille de Jacques Gabrache citons notamment celles envoyées par: Sa Sainteté le catholicos Garegin II, l'ex-Premier ministre Serge Sargsyan, l'ex-ministre des Affaires étrangères Edward Nalbandyan et Messieurs Dominique de Buman, président du Conseil national, François Longchamp, président du Conseil d'Etat du canton de Genève, Serge Dal Busco, conseiller d'Etat du canton de Genève, Jean-Charles Lathion, président du Conseil municipal de la Ville de Genève, Carlo Lamprecht, ancien président du Conseil d'Etat du canton de Genève, Guy Lavorel, maire de Troinex.

Ci-dessous, le message de Daniel Papazian prononcé lors de la cérémonie de funérailles qui a eu lieu en l'Eglise Saint Hagop de Troinex le 28 mars 2018

Chère Madame Gabrache, chers Dikran, Vahé, Ida, vos conjoints et vos enfants,

Nous sommes réunis ici parce que votre mari, votre père, votre grand père a marqué nos vies d'une manière ou d'une autre et parce que nous avons besoin de vous témoigner notre affection.

Monsieur Jacques Gabrache n'est plus, mais il reste présent. Et quelle présence!

La Gaîté depuis 1928

La Gaîté/Intercome SA
13, Rue de la Rôtisserie
1204 Genève
022 311 87 08
info@lagaite.ch
www.lagaite.ch

Articles de fêtes

Guirlandes, ballons & cotillons
Costumes & accessoires de déguisements
Farces & attrapes
Drapeaux

M. JACQUES GABRACHE N'EST PLUS

»»» Si nous pouvons, aujourd'hui, lui rendre hommage dans ce lieu d'exception, c'est grâce à sa générosité de grand donateur, grâce à l'homme d'affaires averti et redoutable négociateur qu'il était et qu'il fit brillamment valoir lorsque l'asphyxie financière guettait ces lieux et grâce encore à sa surveillance attentive et sa main si souvent secourable.

Monsieur Jacques Gabrache était très attaché à la préservation de l'identité et du patrimoine arméniens, sous toutes leurs formes, sans distinction religieuse ou politique.

Il y a 42 ans, il s'associa à quelques amis qui partageaient les mêmes valeurs pour créer la Fondation St Grégoire l'Illuminateur à qui ces murs ont été confiés pour qu'ils hébergent durablement la vie arménienne de nos régions.

Comme un père, il est toujours resté soucieux du devenir de ce qu'il avait bâti.

C'est ainsi qu'avec mon père, il convia Vahé et moi à siéger au conseil de la Fondation afin que les valeurs qui avaient animé sa création soient préservées au-delà du vivant des fondateurs.

Quelle expérience, pour nous jeunes gens, que d'observer l'engagement, la générosité, la noblesse de pensée et le respect réciproques qui habitaient ces "anciens" de la communauté!

Je vous disais "quelle présence", et bien ce n'était pas peu dire, puisque vous serez reçus, tout à l'heure, dans l'espace qui porte le nom de Jacques Gabrache.

J'ai égrainé les mots qui lient Monsieur Jacques Gabrache à ces murs et à la communauté arménienne de Suisse, mais le plus important d'entre eux n'a pas été prononcé. Je veux dire... MERCI, merci en majuscules.

Oui, merci Monsieur Gabrache, non seulement pour ce que vous avez fait, mais aussi et surtout pour la flamme que vous avez allumée chez votre fils Vahé.

Ce faisant, vous nous avez légué une des personnes les plus dévouée à la préservation et à l'épanouissement de tout ce que le mot arménien peut englober.

Quel héritage pour l'avenir du peuple arménien!

Madame Gabrache, sans votre présence et votre constante attention pour votre mari, tout ceci ne serait peut-être pas arrivé.

Au nom du conseil de la Fondation St Grégoire l'Illuminateur, je vous dis également MERCI et exprime le vœu que *Astvadz tsez yev tser endanike orhné.* ■

LES RÉVERBÈRES VUS DE L'INTÉRIEUR - 1

Par Stefan KRISTENSEN

Aujourd'hui, je réponds à la demande qui m'est faite d'écrire un texte à propos des Réverbères de la mémoire. C'est un geste difficile, après avoir travaillé et lutté durant de longues années. On se sent un peu vide. Mais il faut parfois se faire violence et un bilan subjectif est toujours utile. Ici, vous lisez la première partie d'un texte en deux parties, la seconde arrivant quand le jugement final du Tribunal fédéral sera tombé.

Mélik Ohanian au vernissage des Réverbères
(photo Grand Hakobyan)

Ainsi donc, nous avons réussi. *Les Réverbères* de Mélik Ohanian dressent leur auguste mélancolie dans le parc Trembley. A l'heure où j'écris, l'herbe a repoussé (en partie) et l'œuvre s'est immédiatement intégrée dans le décor. Chacune et chacun peut s'en assurer en se promenant dans ce lieu magnifique. La fête fut belle vendredi 13 avril. Une légère tension avait surgi avec la présence des négationnistes dans le parc lorsque nous avons tenu une dernière réunion le mercredi 11, puis avec la publication d'un texte qui avait clairement pour but d'intimider dans la Tribune de Genève le matin même. Mais le soir du 13 avril, la foule était au rendez-vous, avec environ un tiers de membres de la Communauté arménienne et le reste de la population genevoise et du milieu politique local. Au total, on a dénombré entre 500 et 600 personnes.

Le moment était solennel et joyeux à la fois. On sentait l'émotion et le soulagement qui flottaient entre les gens et les Réverbères. On sentait aussi le poids de toutes ces années de travail commun, de patience et d'obstination. Le vote de la motion au Conseil municipal en mai 2008, l'organisation du concours entre 2008 et 2010, la proclamation des résultats en 2011, le préavis négatif de la Commission des monuments et sites, la décision de changer pour le parc de l'Ariana en 2012, le dépôt de la demande d'autorisation de construire en 2013, l'intervention de Didier Burkhalter en 2014, la décision de changer pour le parc Trembley en 2015, le dépôt d'une nouvelle autorisation de construire en 2016, des séances d'information houleuses, une procédure judiciaire, et voilà, difficile de croire que l'œuvre existe. >>>

CORRUPTION AU CONSEIL DE L'EUROPE: QUATRE PARLEMENTAIRES SANCTIONNÉS

Quatre élus de l'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe (APCE) ont été privés de certains de leurs droits au sein de cette assemblée le 16 mai après avoir été mis en cause dans un rapport d'enquête sur des allégations de corruption au profit de l'Azerbaïdjan.

Les Espagnols Pedro Agramunt et Jordi Xuclà, le Roumain Cezar Florin Preda et l'Azerbaïdjanais Samad Seyidov ont été "temporairement" privés de ces droits par la Commission du règlement de l'APCE pour avoir "gravement enfreint" le code de conduite des parlementaires.

Dans ses conclusions, rendues publiques en avril, un groupe d'enquête indépendant avait fait état d'"un fort soupçon de corruption" au profit de l'Azerbaïdjan à l'encontre de plusieurs parlementaires de l'APCE.

Certains élus se seraient vu offrir du caviar, des tapis, des nuits dans des hôtels de luxe ou avaient été grassement rémunérés pour des "activités de lobbying", notamment un vote, en janvier 2013, contre un rapport dénonçant la situation des prisonniers politiques dans cette ex-république soviétique.

Les quatre parlementaires sanctionnés par la Commission mercredi "ne pourront exercer (...) un mandat de rapporteur ou d'observateur à une élection, et ne pourront pas être Président ou Vice-président d'une commission (...), ni se porter candidat à la présidence de l'Assemblée", a tranché le Conseil de l'Europe.

Ils restent toutefois membres de l'assemblée, "avec le droit de prendre la parole", mais n'auront plus la possibilité de la représenter au cours d'événements organisés par des tiers", a-t-on précisé.

Ancien président de l'APCE, Pedro Agramunt, privé de ces droits pour dix ans, avait joué un "rôle déterminant" dans l'adoption de décisions "favorables à l'Azerbaïdjan", selon le rapport d'enquête.

LES RÉVERBÈRES VUS DE L'INTÉRIEUR - 1

➤➤➤ Nous avons remercié chacune et chacun lors de notre intervention le 13 avril. Les noms du groupe de travail figurent aussi dans la brochure qui est disponible au FMAC, rue des Bains 28. Je veux seulement dire à ce stade que je suis fier d'avoir joué le rôle de coordinateur, d'avoir pu compter sur un groupe de travail flexible, compétent et uni. Chacune et chacun dans ce groupe a contribué à sa manière, à sa mesure, par ses capacités, ses réseaux, son énergie. J'espère que cette séquence sera un exemple de ce qu'on peut faire ensemble, lorsqu'on est concentré sur un objectif et qu'on mobilise les énergies et les compétences de chacun dans cette direction. La reconnaissance de la contribution et de la présence de chacun-e est essentielle pour cela.

(photo Fonds d'art contemporain de la Ville de Genève)

Le début du mouvement initié par Nikol Pachinyan coïncide avec l'inauguration des Réverbères. C'est un hasard, bien sûr, mais un hasard auquel on peut donner un sens. Ou du moins, on peut y discerner une leçon : nous sommes, nous les Arménien-ne-s, capables de créer des espaces de réelle communion. Nous sommes capables de vivre réellement la communauté nationale de manière inclusive et sans faire appel à un discours exclusif, à une essence commune. Nous sommes capables de célébrer notre diversité tous ensemble. Ce que le peuple d'Arménie a montré depuis bientôt un mois est que la peur et le fatalisme peuvent être surmontés, et que cela se fait collectivement, dans le respect de chacun-e.

J'ai constaté que cet esprit existe aussi dans notre communauté. La dispersion et l'unité des Réverbères est aussi un signe pour nous, le signe que notre propre diversité est une chance et non un obstacle. ■

S.K.

M. Agramunt avait démissionné de la présidence de l'APCE en octobre 2017, poussé vers la sortie par les soupçons qui pesaient déjà sur lui.

Les trois autres parlementaires concernés sont sanctionnés pour deux ans, selon le Conseil de l'Europe.

Dénuée de pouvoirs législatifs, l'APCE siège quatre semaines par an à Strasbourg pour débattre de la défense des droits de l'homme ou de la lutte contre la corruption. ■

(AFP)

ԹԵՒԱՒՈՐ ԽՕՍՔԵՐ ԵՒ ԴԱՐՁՈՒԱԾՔՆԵՐ

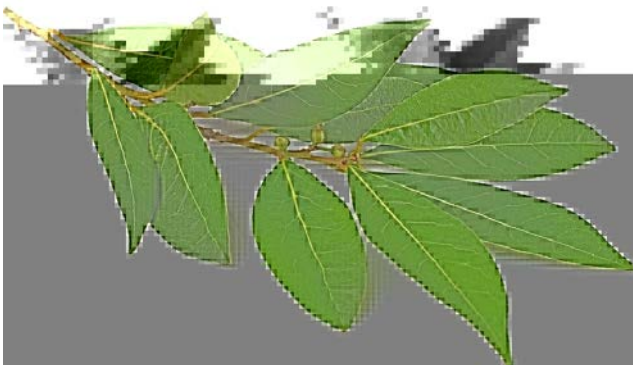
Արմենակ ԵԴԻԱՅԵԱՆ

(Ա. եւ Բ. մասերը նախորդ երկու թիվերուն մեջ)

***Դափնիներու շուքին քնանալ

Դափնին գեղեցիկ ու հոտաւետ տերեւներով, միջակ բարձրութեամբ, մշտադալար ծառ մըն է, որ շատ տարածուած է Միջին Արեւելքի եւ Հարաւային Եւրոպայի մէջ: Անոր պտուղով ներկայիս օճառ կը պատրաստեն, իսկ տերեւներն ալ իբրեւ համեմ կը գործածեն ոմանք: Անցեալին, սակայն, անոր տերեւներով պսակ եւս կը կազմէին ու կը զարդարէին արժանաւոր մարդոց գլուխները, սովորութիւն մը, որ շատ տարածուած էր Աթենքի ու Յռոմի մէջ: Երբ կը թղթատենք հին պատմութեան պատկերագրող գիրքեր, պապ սովորական է անոր էջերուն հանդիպիլ մարզիկներու, բանաստեղծներու, արուեստագետներու, այլեւ հերոսներու, թագաւորներու ու կայսրերու, մինչեւ իսկ նահատակներու[1], որոնց գլուխները եզերուած են դափնեպսակով: Ան կը համապատասխանէ մեր օրերու շքանշանին՝ իր այլազան կարգերով: Բայց ո՛ր է դափնեկիր գլուխի մը ներշնչած պատկառանքը եւ ո՛ր՝ շքանշանակիր լամբակի մը տափակութիւնը:

Դափնի (laurier) կրող անձը կը կոչուի դափնեկիր (lauréat)[2]:

Անխուսափելի էր, որ դափնին իր այս գործածութեամբ հետզհետէ հոմանիշ դառնար պատիւի, արժանիքի, յաղթանակի ու փառքի՝ մարզական, գեղարուեստական, ռազմական եւ այլն: Բայց պատահած է ու կը շարունակէ պատահիլ, որ մէկ դափնին բերէ ուրիշ դափնիներ, ինչպէս նաեւ՝ հակառակը. այսինքն՝ զայն շահողը իր կեանքի մնացեալ տարիներուն ընդմիջտ կորսնցնէ իր եռանդն ու փառասիրութիւնը եւ այնուհետեւ գոյատեւէ իր յաղթանակին միայն յիշատակովը,– ահա այս վերջիններուն համար կ'ըսուի՝ «իր դափնիներուն շուքին քնանալ»: Այլ խօսքով՝ դափնեկիրի երբեմնի արժանիքներուն, տաղանդին, յաղթանակին ու պայծառամտութեան համապատասխանող որեւէ նոր գործ չկատարել, այլ պարզ ու մէկէն՝ սպառել ինքզինք ու ամբանալ:

Դափնիներուն շուքին քնացողը կը նմանի մօտաւորապէս հանգստեան կոչուած բանտորին, որ այլեւս չարտադրեր, օգուտ մը չունի՝ ո՛չ ուրիշին, ո՛չ իրեն, այլ կ'ապրի անցեալի հաշուոյն եւ միայն կենսաթոշակ կը գանձէ:

*** Դրակոնեան օրէնք - Դրակոնեան պատիժ

Դրակոնը անունն է աթենացի օրէնսդիրի մը, որ ապրած է 7-րդ դարուն վերջերը Քա.: Սա այնպիսի ժամանակ մըն էր, ուր ոչ մէկ օրէնք կը կանոնակարգէր մարդոց կեանքն ու նիստուկացը, ուր կը տիրէր բացարձակ անիշխանութիւնն ու կամայականութիւնը, իսկ արդարութիւնը կը գտնուէր ազնուականութեան ձեռքը, որ ուզածին պէս կը չարաշահէր զայն՝ անշուշտ միշտ ի նպաստ իրեն:

Ահա այսպիսի ժամանակի մը մէջ է, որ Դրակոնը ստանձնեց իր իշխանութիւնը եւ ուզեց վերջ տալ տիրող անիշխանութեան ու անարդարութեան: Ան մշակեց պարտադիր օրէնքներ, ըստ որոնց՝ ամեն յանցանք, անկախ իր տարողութենէն, նոյնիսկ ամենամանջանը, պիտի պատժուէր մահուամբ, ո՛վ ալ ըլլար զայն գործողը, ի՛նչ դասակարգի ալ պատկանէր ան: Այս խստութեան ի տես՝ ըսուած է, որ «Դրակոնի օրէնքները գրուած են արիւնով եւ ոչ թէ մելանով»:

Դրակոն այսպէսով կը փորձէր ջնջել մասնաւորաբար անհատական արդարութիւնն ու վրիժառութիւնը եւ զայն փոխարինել պետական արդարութեամբ:

Դրակոնի մշակած օրէնքները գործեցին մօտաւորապէս երկու դար, որմէ ետք անոնք փոխարինուեցան ակելի մեղմ օրէնքներով. աս վերջինները մշակողներէն գլխաւորը Սոլոնն էր (Solon):

Օրէնքները վերցան, սակայն մնացին դարձուածքները՝ «դրակոնեան օրէնք» եւ «դրակոնեան պատիժ», որոնց հասարակաց գիծը ծայրայեղ խստութիւնն է, անհամապատասխանութիւնը վճիռին ու պատիժին՝ յարաբերաբար գործուած յանցանքի մը:

*** Լակոնական ոճ

Լակոնիան Յունաստանի հարաւային մէկ նահանգն էր, որ հետագային դարձաւ հանրածանօթ Սպարտան: Լակոնացիք անուանի էին իրենց փայլուն իմացականութեամբ, խոր ու ճշգրիտ տրամաբանութեամբ ու մանաւանդ բառերու գործածութեան մէջ իրենց ցոյց տուած ճշգրտաբանութեամբ ու ժուժկալութեամբ: Անոնց մանկավարժական սկզբունքն էր՝ ոչ մէկ ակելորդ բառ օգտագործել:

[1] Ներսէ Շնորհալի ունի հոգեպարար շարական մը՝ «Նորահրաշ պսակաւոր»-ը. այդ պսակաւորը Վարդան Մամիկոնեանն է, որուն նահատակութեան ալ նուիրուած է շարականը:

[2] Միջին դարերուն սովորութիւն դարձաւ դափնիով զարդարել գլուխը նաեւ բարձրագոյն ուսում ստացող ուսանողներու, մասնաւորաբար մարդկային գիտութեանց, յատկապէս աստուածաբանութեան: Այսպիսիները կը կոչուէին պսակաւոր: Այսօր դափնին այլեւս արդի բարքերուն մաս չի կազմեր, սակայն համապատասխան եզրը՝ պսակաւոր-ը, կը շարունակէ բնորոշել բարձրագոյն ուսման տիրացած ուսանողը:

ԹԵՒԱԽՈՐ ԽՕՍՔԵՐ ԵՒ ԴԱՐՁՈՒԱԾՔՆԵՐ

»»» Պատահեցաւ, որ Փիլիպոս Մակեդոնացին Աղեքսանդր Մեծի հայրը, նուաճելէ ետք հիւսիսային Յունաստանը, հասներ Լակոնիոյ դռներուն: Փոխանակ պատերազմով նուաճելու զայն՝ ան գրեց սպառնալից երկար նամակ մը, որ կը վերջանար սապէս. «Եթէ չյանձնուիք, կը կործանեմ ձեր քաղաքը»: Պատգամաւորները այս նամակը յանձնեցին ու սպասեցին... պատասխանի: Իսկ լակոնացիք պատասխանեցին ընդամենը մէկ բառով՝ «Եթէ...»,– որ կը նշանակէր՝ «Եթէ կարենա՞ս գրաւել»: Անշուշտ հեզնանքն ու արհամարհանքը իրենց բաժինը ունին այստեղ, սակայն «լակոնական ոճ» դարձուածքը կը բնորոշուի իր ճշգրտութեամբ, հակիրճութեամբ ու յստակութեամբ:

Ծանօթ.– Լակոնական ոճի օրինակ մըն է նաեւ Կեսարի «Եկայ, տեսայ, յաղթեցի»-ն (veni, vidi, vici), որ մեծ ու մեծամիտ զօրավարը իբրեւ պատերազմական տեղեկագիր յղեց Զոռմի ծերակոյտին՝ Պոնտոսի Փառնակէ թագաւորին դէմ, 47 թուին, Չելայի մէջ տարած դիւրին ու արագ յաղթանակին առիթով:

***Լափալիսեան ճշմարտութիւն

Ներկայիս այս դարձուածքը աշխարհի լեզուներուն մէջ հոմանիշ է «տափակ, ճապաղ, փաստի անկարօտ ճշմարտութեան, որ հանրօրէն ծանօթ է ամէնքին, այնպիսի ճշմարտութեան, որ հեզնանք ու ծիծաղ կը պատճառէ: Մինչդէռ պատմականօրէն՝ իր ծագումով ան բոլորովին ուրիշ բան կը նշանակէ:

Լափալիսը ֆրանսացի փայլուն զօրական մըն էր (1470–1525), որ մարաշխատի աստիճանով ծառայած էր Լուի ԺԲ. Եւ Ֆրանսուա Ա. թագաւորներու երկարատեւ պատերազմներուն՝ այս վերջիններուն յատկապէս Իտալիոյ դէմ մղած մարտերու ընթացքին: Իտալական ճակատին վրայ ալ ան զէն ի ձեռնի գոհուեցաւ հերոսի մահով: Այս առիթով իր շնորհալի զինուորներէն մէկը գրեց բանաստեղծութիւն մը, որ օրին մեծ ժողովրդականութիւն գտաւ ու կ'երգուէր ամբողջ Ֆրանսայի մէջ: Այդ գրութեան տողերէն մէկը կ'ըսէր. «Մահէն քառորդ ժամ առաջ Լափալիս տակաւին ողջ էր...»:

«Ողջ» բառը այստեղ կը նշանակէր՝ աշխուժ, եռանդուն, մարտունակ: Իսկ ամբողջ տողը կը նշանակէր՝ Լափալիս մահէն մինչեւ քառորդ ժամ առաջ տակաւին կը կռուէր հերոսաբար, ինչպէս մենք պիտի ըսեինք՝ «մինչեւ վերջին շունչը»:

Այնքան ատեն որ Լափալիսի մահէն ետք անոր կերպարը տակաւին թարմ էր յետնորդներուն յիշողութեան մէջ, անոնք յարգանքով ու ակնածանքով կ'ընկալէին այդ տողին բովանդակութիւնը, սակայն ժամանակին հետ ռամիկին ու զանգուածին յիշողութենէն սկսաւ վրիպիլ անոր նրբութիւնը, մինչեւ որ վերջնականապէս ջնջուեցաւ ան, եւ տողս դարձաւ բոլորովին անհետք. չէ՞ որ ամէն մահկանացու ալ իր մահէն քառորդ ժամ առաջ ողջ կ'ըլլայ: Եւ ան տեղի տուաւ հեզնանքի, արհամարհանքի ու ծաղրանքի: Դարձուածն ալ հոմանիշ դարձաւ ճապաղութեան

դուրեան ու տափակութեան: Այսօր երբ «լափալիսեան ճշմարտութիւն» կը կոչենք արտայայտուած միտք մը, ապա պարզապէս կը հասկնանք այնպիսի ճշմարտութիւն մը, որ ինքզինք կը բացայայտ առանց որեւէ ճիգի, ուստի ոչ մէկ փաստարկումի կը կարօտի ան: Ինչ որ հիմնովին պիտի հերքուէր, եթէ յիշեալ քերթուածին բառերը ճիշդ մեկնաբանուէին:

* * *

Իսկ մեր մէջ...

Լեւոն Շանթ ըսած է. «Կ'ուզեմ ապրիլ մինչեւ մահ»,– ինչ որ շատ բաներով կը յիշեցնէ...լափալիսեան ճշմարտութիւնը. անշուշտ թէ մարդ կ'ապրի մինչեւ մահ, եւ ապրելու ու մեռնելու ուրիշ ձեւ գոյութիւն չունի:

Այսպէս կը մտածէ, սակայն, ռամիկը միայն, բայց ո'չ Շանթ, որուն համար ապրիլը միայն շնչել չէր, միայն բնախօսական վիճակ մը կամ արարք մը չէր, այլ ստեղծագործութիւն էր, ինքնահաստատում էր, առաքելութիւն էր, իսկ այս բոլորին համար անհրաժեշտ է ամէն բանէ առաջ մտքի՝ առողջութիւնը, իմացական պայծառութիւնը, կամքի՝ տոկոսութիւնը, որոնք միշտ բնախօսականին հետ զուգահեռ ու համատեղ չեն ընթանար. ահա այս յատկութիւններն էին որ Շանթ կը մաղթէր ունենալ իր այնքան պարզ, բայց խորիմաստ ու վսեմ խօսքով:

*** Լինե՛՛, թե՛ չլինել

Շեքսպիրի հերոսին՝ Զամլետի մենախօսութեան (Արար Գ, տես. 1) առաջին տողն է այս, որով երիտասարդ արքայազնին համար հարցադրումի գերագոյն առարկայ է ապրելու եւ չապրելու միջեւ կատարելիք ընտրութիւնը: Զակառակ իր իշխանական կարգավիճակին եւ ունեցած արքունական բարեկեցութեան՝ ան յաջողած է այնքան դառն փորձառութիւն,– յատկապէս մօրը դաւաճանութիւնը հօրը հանդէպ,– կուտակել, որ այլեւս զգուած է ամէն ինչէ, եւ կը պատրաստուի խզելու այս աշխարհի մէջ ունեցած իր վերջին անկեղծ կապն ալ, որ Օֆելիան է՝ իր գեղեցիկ ու պարկեշտ նշանածը:

–Կուսանո՛ց մը մտիր,– կը թելադրէ անոր,– ինչո՞ւ մեղաւորներ սնուցող մը պիտի ըլլաս:

»»»

**FRAGMENTS
LE GÉNOCIDE DES ARMÉNIENS
ET L'OEUVRE SUISSE VUS PAR
LA PRESSE**

À l'occasion de l'inauguration de l'œuvre «Les Réverbères de la Mémoire» de Melik Ohanian, l'association *Fragments* propose une exposition qui met en perspective les événements historiques et l'organisation de l'aide suisse.

Entre 1895 et 1925, les journaux romands ont publié plusieurs milliers d'articles sur le sort que connaissent les Arméniens de l'Empire ottoman. Ces articles révèlent l'écho que rencontre le Génocide - qui ne porte évidemment pas encore ce nom - depuis les premiers massacres perpétrés par le Sultan Abdul Hamid II jusqu'au traitement de la question arménienne lors des Traités de la fin de la première guerre. Au fil des dépêches d'agences, des chroniques de journalistes ou des comptes rendus des témoins sur place, il est possible de suivre le déroulement des faits, la mécanique des massacres et les jeux de pouvoir entretenus par les Puissances. Parallèlement, l'aide suisse se met en place et les journaux relaient largement les appels à l'aide et font état des différentes initiatives mises en place. Ce sont ces récits journalistiques que l'exposition *Fragments* souhaite restituer.

Un important travail de recherche documentaire a permis de sélectionner une trentaine d'articles tirés de cinq quotidiens représentant différentes tendances politiques : le *Journal de Genève*, la *Gazette de Lausanne*, *L'Express*, *L'Impartial* et *La Sentinelle*. Chacun de ces articles, qui sont parfois très brefs ou au contraire enrichis de nombreux détails, rapporte un *fragment* des événements qui se produisent en Turquie pendant la Première Guerre mondiale. Si aucun ne délivre une vision globale ou panoramique du drame qui se joue alors, leur lecture permet néanmoins de saisir l'histoire à un niveau « micro ». Ici ou là, on perçoit déjà les grands enjeux de l'extermination des Arméniens.

En proposant une lecture du génocide des Arméniens à travers les sources suisses romandes, l'exposition *Fragments* permet d'une part de montrer que ce génocide, encore nié par les autorités du pays qui en est responsable, est largement connu et exposé au moment même de son exécution et d'autre part, de rappeler le vaste élan de solidarité

**ԹԵՄԱԻՐ ԽՕՍԵՐ ԵՒ
ԴԱՐՁՈՒԱԾԵՆԵՐ**

*****Լինչի ենթարկել - Լինչի դատաստան**

Չարիզ Լինչը Միացեալ Նահանգներու անկախութեան պատերազմի տարիներուն գումարտակի հրամանատար էր Վիրճինիա նահանգի մէջ. ան ինքնագլուխ ստեղծած էր յանցագործներն ու մահաւանդ քաղաքական հակառակորդները հաշուեյարդարի ենթարկող դատարան մը, որուն գործունէութիւնը 1782-ին յատուկ հրամանագիրով մը անօրինական նկատուեցաւ եւ վերջ գտաւ: Սակայն Լինչի մեթոտաբանութիւնը եւ ոգին գոյատեւեցին մինչեւ 20-րդ դարու կեսերը՝ ձեռամբ զանազան սպիտակ ցեղամու անհատներու եւ կազմակերպութիւններու, որոնց մէջ յատուկ յիշատակութեան արժանի է Կու-Կլուք-Կլան (ԿԿԿ)-ը: Անոնց գլխաւոր գոհերն էին սեւամորթները, ինչպէս նաեւ ձախակողմեան հակում ունեցող սպիտակամորթներ, որոնք առանց դատի ու քննութեան կ'ենթարկուէին ծաղրուծանակի ու խոշտանգումներու, հոսկ հաշուեյարդարի ու մահուան:

Լինչի ոգին ու մեթոտաբանութիւնը 20-րդ դարու նմանապէս առաջին կեսին գործեցին, այս անգամ պետական մակարդակով, մասնաւորաբար ֆաշիստական Սպանիոյ, նացի Գերմանիոյ ու մահաւանդ խորհրդային Միութեան մէջ եւ այլուր, ուր գոհերը բազմատասնեակ միլիոններով կը հաշուուէին:

Եւ տակաւին հարց է, թէ այդ ոգին ու մեթոտաբանութիւնը իսկապէս հիմնովին վերջ գտա՞ծ են արդի աշխարհի բարթերուն մէջ: ■

Ա. Ե.

(ԱՁՍՕՐ)

(Շարունակութիւնը՝ մեր յաջորդ թիւով)

que cette tragédie a suscité en Suisse et notamment à Genève. *Fragments* souhaite montrer que ces événements s'étant déroulés il y a un siècle à plus de deux mille kilomètres peuvent être appréhendés aussi à partir d'une perspective locale et ce d'autant plus que leur portée raisonne ici même aujourd'hui encore. ■

Comité d'exposition :

Raffi Garibian, Irma Cilacian, Sévane Haroutunian, Taline Garibian, Meda Khachatourian

L'exposition est ouverte jusqu'au 17 juin 2018

Horaires: Ma-Ve : 16h-18h / Sa-Di : 14h-18h

Entrée libre

Elle peut également être visitée en dehors des horaires d'ouverture sur rendez-vous pour les groupes et les classes.

Contact & RDV :

info@fragments.press/ 079 200 45 67

Facebook :

Fragments. Le génocide des Arméniens et l'œuvre suisse vus par la presse

AZAD PHARMA EN ARMÉNIE

Mike Baronian: "Je pense qu'il est important pour l'Arménie de garder les personnes instruites et bien formées"

Le site de Azad Pharma à Schaffhouse

AZAD est l'histoire d'un double succès arménien: celui de Mihran Mike Baronian, le fondateur de cette société et celui des investissements de cette dernière en Arménie.

Mike Baronian est né à Haïfa en Israël dans une famille de 5 enfants. Son père était un survivant du génocide, originaire d'Adana, alors que sa mère est née à Chtaura au Liban. En 1962, la famille a émigré au Canada. Diplômé en Finances et gestion d'entreprise de l'Université Concordia de Montréal, Mike a travaillé pendant 30 ans pour Johnson & Johnson en occupant des postes à responsabilité dans différents pays dont celui de directeur exécutif de Cilag à Schaffhouse de 1989 à 1997. De retour en Suisse en 1999, il a dirigé d'autres sociétés pharmaceutiques avant de fonder en 2000 sa propre société AZAD Pharma AG (www.azad.ch) pour la recherche, le développement, la vente et la commercialisation d'ingrédients pharmaceutiques actifs (IPA).

Outre ses sites de Toffen et de Schaffhouse, AZAD Pharma AG a des succursales au Canada, en Chine et en Allemagne. Depuis 2004 elle est aussi présente en Arménie et fait partie des *success stories* des investisseurs de la diaspora en Arménie. Pour en savoir plus, ARTZAKANK a réalisé cet interview avec son fondateur.

Monsieur Baronian, pourriez-vous nous expliquer comment et pourquoi votre société a décidé de s'implanter en Arménie?

En tant qu'Arménien, je voulais être en Arménie et aider le pays. Mais c'était plutôt un investissement à but commercial et économique. L'idée de départ était de mettre en place une plateforme en Arménie pour essayer de vendre nos produits en Iran et dans les pays de l'ex Union Soviétique. L'Arménie est très bien située géographiquement et en termes de ressources humaines. On y trouve facilement des gens éduqués et bien formés sur le plan professionnel et qui parlent le russe et le persan. En effet, si l'on veut travailler avec des partenaires en Iran et dans les pays de l'UEEA (Union Economique

Eurasiatique), il faut parler leurs langues. Nous avons alors décidé d'être près du marché.

Quelles sont les activités d'AZAD en Arménie? Combien de personnes emploie-t-elle actuellement sur place?

Nous avons d'abord ouvert un bureau avec quelques collaborateurs qui s'occupaient des ventes et du marketing de nos produits et nous avons eu du succès. Puis, nous avons vu qu'il y avait des opportunités de travailler avec le gouvernement arménien qui mène une politique d'ouverture pour attirer les investissements étrangers dans différents secteurs de l'économie arménienne. Nous avons alors ouvert un laboratoire de recherche pour développer nos produits et avons engagé une trentaine de personnes. En même temps, nous avons établi une société de vente en Arménie et en Géorgie où nous vendons nos produits finis à des pharmacies et des hôpitaux. Nous employons actuellement plus de 50 personnes: des chimistes, des médecins et des pharmaciens pour la plupart. Certains de nos collaborateurs ont fait des études en Allemagne et en Autriche et voulaient retourner en Arménie s'ils pouvaient y trouver un emploi. Je pense qu'il est important pour l'Arménie de garder les personnes instruites et bien formées.

Mike Baronian lors du business lunch organisé à Zurich le 22.01.2018 par la Chambre de Commerce Suisse-Arménie à l'occasion de la visite de Karen Karapetyan, Premier-ministre de l'Arménie à l'époque

Quels sont les projets d'AZAD en Arménie?

Naturellement, nous aimerions avoir un site de production en Arménie mais c'est difficile en ce moment. Nous allons commencer par une installation pilote (*pilot plant*). Il s'agit d'une petite usine qui produira des principes actifs à des quantités minimales, et après cela on verra si on va la garder telle quelle où l'agrandir. Nous engagerons 10 à 20 chimistes pour ce projet. Normalement on procède ainsi en chimie, c'est-à-dire, on ouvre un laboratoire, on développe les produits, on établit une installation pilote à laquelle on transfère la technologie, puis on ouvre une usine. >>>

PERSPECTIVES D'AFFAIRES EN ARMÉNIE PRÉSENTÉES À GENÈVE

(Photo Hayk Hovhannisyán)

Le 12 avril, un forum intitulé "Arménie: découvrez ses perspectives d'affaires" a été organisé à Genève conjointement par la Chambre de commerce, d'industrie et des services de Genève (CCIG) et l'Union des fabricants et entrepreneurs d'Arménie (UFEA), avec le concours du Ministère du développement économique et des investissements d'Arménie et d'autres acteurs, sur l'initiative du représentant commercial d'Arménie en Suisse Hayk Hovhannisyán, qui en a assuré également la coordination.

Dans l'invitation adressée aux milieux économiques suisses, les organisateurs présentaient les atouts de l'Arménie:

"Membre de l'Union économique eurasiennne, signataire de l'Accord de partenariat global et renforcé avec l'Union européenne, partenaire historique et privilégié des pays du Proche et du Moyen-Orient, l'Arménie se place dans une position géoéconomique unique, au carrefour des relations Nord-Sud et Est-Ouest. Le pays a en outre accompli avec succès sa transition vers une économie de marché et offre désormais une très bonne pratique des affaires, un haut niveau de liberté économique, politique et humaine, ainsi qu'une sécurité et un rapport qualité-prix de la vie inégalés au niveau régional.

Chacun peut trouver quelque chose en Arménie – que ce soit un gestionnaire de patrimoine à la recherche de dépôts bancaires lucratifs dans un système financier stable et prévisible; une entreprise high-tech ayant besoin d'esprits brillants afin d'externaliser le codage ou l'assemblage de ses produits aux meilleurs coûts, toute en bénéficiant du marché énorme que représente l'Union économique eurasiennne; un viticulteur qui voudrait utiliser l'étiquette du «pays viticole le plus ancien du monde»; ou une agence de voyage en recherche d'un pays encore peu exploré offrant des hôtels confortables, des sites anciens et une cuisine raffinée..."

Ce forum a accueilli une importante délégation armé-

AZAD PHARMA EN ARMÉNIE

»»» Comment trouvez-vous le climat des affaires en Arménie? Quels sont les difficultés ou les particularités auxquelles les investisseurs sont confrontés?

Je pense que le climat des affaires est très bon. Le pays est ouvert et favorable aux affaires. On peut établir une société au bout de 3-4 jours. On trouve des avocats compétents et le système fiscal est bien organisé. Les moyens de communication sont très efficaces. Il est vrai que le transport est un peu difficile à cause des frontières fermées avec deux pays voisins mais on peut trouver des moyens alternatifs. Mais, ce qui gêne le plus est le service des douanes. Les fonctionnaires de ce service sont tellement bureaucratiques. Il nous arrive parfois de mettre deux ou trois mois pour faire dédouaner les réactifs que nous importons. Pour nous, cela représente un vrai problème*.

Ajoutons que Mike Baronian est le président de la Chambre de Commerce Suisse-Arménie (<http://sacoc.ch/>), créée en juin 2017. La Chambre a pour but la promotion mutuelle des relations commerciales entre les deux pays. A cette fin, elle maintient des contacts réguliers avec les autorités suisses et arméniennes, les associations économiques, les instituts de recherche et d'éducation, les établissements bancaires, etc. Elle organise en outre des événements promotionnels, prodigue des conseils sur les relations économiques et commerciales et offre des services de médiation et de négociation à ses membres en cas de besoin. ■

M.S.

(* Ndlr: Cette interview a été réalisée le 13 avril 2018. La situation a changé depuis l'élection du nouveau Premier ministre le 8 mai 2018.

nienne composée d'une trentaine d'entrepreneurs. Technologies informatiques*, recherche et développement, zone franches, tourisme, énergie renouvelable, secteur bancaire, viticulture, industries d'embouteillage, d'alimentation et d'alcool - toutes ces dimensions de l'économie arménienne étaient représentées à très haut niveau.

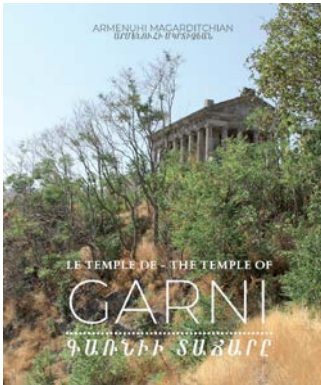
Ce forum d'affaires s'est conclu par la signature d'un accord de coopération entre la Chambre de commerce, d'industries et des services de Genève et l'Union des fabricants et des entrepreneurs d'Arménie.

A noter enfin que le Sommet de la Francophonie 2018 qui aura lieu à Erevan en octobre prochain avec la participation des dizaines de chefs d'états, accueillera aussi un important forum d'affaires. ■

(*) Voir l'article intitulé *L'Arménie déploie sa révolution technologique au bord du Léman* publié dans la *Tribune de Genève* (14-15 avril 2018)

<https://www.tdg.ch/economie/L-Armenie-deploie-sa-revolution-technologique-au-bord-du-Leman/story/25270262>

VERNISSAGE DU GUIDE ARCHÉOLOGIQUE "LE TEMPLE DE GARNI"

Le guide archéologique «Le temple antique de Garni» vient d'être publié par Armenuhi Magarditchian. Cet ouvrage trilingue (français-arménien-anglais) présente au grand public les dernières découvertes liées à ce temple, résultats d'un nouveau regard posé sur l'édifice par l'auteur pour son

double master en langue et littérature arméniennes et en archéologie classique à l'Université de Genève. A travers l'œil de l'archéologue, le lecteur se plonge, comme dans une enquête, dans l'édifice pour retracer son histoire depuis sa construction (1er siècle apr. J.-C.) jusqu'à nos jours. Et les nouvelles découvertes ne manquent pas: exploration de l'architecture, étude du décor qui orne le temple et mise en valeur inédite d'une inscription en langue arménienne.

Un premier vernissage a eu lieu à Erevan le 13 avril 2018 où le livre fut présenté en présence de son Excellence l'Ambassadeur de Suisse en Arménie, Lukas Gasser, ainsi que la présidente de KASA, Monique Bondolfi, entourée de son équipe. Environ huitante personnes ont participé à cette première festivité.

Puis, c'est au tour de Genève d'accueillir le second vernissage, le 26 avril 2018, dans la salle des moulages de l'Université de Genève où plus d'une centaine de curieux sont venus découvrir l'ouvrage. Organisé par l'unité d'archéologie classique, l'unité de langue et littérature arméniennes ainsi que l'Union Arménienne de Suisse, cette soirée fut l'occasion d'exposer la genèse de ce projet de guide archéologique, de remercier vivement toutes les personnes qui ont activement participé et soutenu la publication et surtout de raconter comment les 500 livres, soit un poids de 135 kg, ont été rapatriés de Erevan à Genève !

C'est dans cette ambiance conviviale que la soirée

DIANA ADAMYAN REMPORTE BRILLAMMENT LE CONCOURS MENUHIN

Le 22 avril 2018, Diana Adamyán, 18 ans, a remporté le plus prestigieux concours du monde réservé aux jeunes violonistes, le concours Menuhin. La finale se déroulait au Victoria Hall de Genève, avec un public d'une grande ferveur. Le jury haut de gamme composé de grands violonistes (Vengerov, Spacek...) et présidé par l'Américaine Pamela Frank avait quatre finalistes à départager. Il a choisi la grâce, l'expressivité et la perfection technique de Diana Adamyán, qui a aussi remporté les suffrages du public (celui-ci votait pour un prix additionnel) grâce à son interprétation inspirée du concerto en sol mineur de Bruch. La seconde place revient à un Franco-Allemand, Nathan Mierdl, 20 ans, autre musicien dont il faut retenir le nom, qui a joué le concerto n°3 de Saint Saëns. Le troisième prix a été attribué à la Coréenne Hyunjae Lim, le quatrième au Chinois Tianyou Ma. Ce concert des finalistes était accompagné par le Royal Philharmonic Orchestra venu spécialement de Londres.

Genève accueillait pour la première fois ce concours créé en 1983 par Yehudi Menuhin, et qui se déroule une fois tous les deux ans dans une ville différente. L'événement s'est passé pendant dix jours remplis de temps forts suivis par un million d'internautes dans le monde sur les différentes plateformes de streaming, notamment Arte Concert.

Diana est née à Erevan et a fait ses classes de violoniste auprès de Petros Haykazyan. Depuis 2017, elle étudie au Conservatoire d'Erevan avec Eduard Tadevosyan. Elle a été lauréate de nombreux concours internationaux, notamment le 13e Concours TV international Nutcracker et le IXe Concours international Tchaïkovski pour jeunes musiciens. Elle a suivi les masterclasses de Pinchas Zukerman, Leonidas Kavakos et Ana Chumachenco, et s'est produite au Cadogan Hall de Londres, avec Pinchas Zukerman et le Royal Philharmonic Orchestra. Diana a reçu une bourse pour étudier à l'Académie de musique du Liechtenstein, ainsi que le soutien de DakApp et YerazArt. Elle joue actuellement sur un violon d'Urs Mächler. ■

s'est poursuivie autour d'un apéritif, soigneusement préparé par l'Union Arménienne de Suisse, où chacun a pu déguster les mets d'Orient. ■

ԻՆՉ Է ԹԱԶՅՆՈՒՄ ԵՂԵԳԻՍ ԳԵՏԸ ԼԵՈՒԱԾ ԱՂՐԲԵՋԱՆԱԿԱՆ ԳԵՐԵՉՄԱՆ ԱՏՈՒՆԸ ԵՒ ՀՆԱԲՆԱԿԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆԻ ԼԻՊԱՐԻՏԵԱՆ

Հայաստանում՝ Եղեգիս գետի ափին, կայ աղբեջանական գերեզմանատուն... Շիրմաքարերի կեսն աներուած է, բայց այսօր այստեղ ոչ ոք և ոչևէ ձեռք չի տալիս: Գերեզմանատունը բոլոր կողմերից ցանկապատուած է, իսկ մուտքին մետաղական դռնակ կայ:

(© sputnik Aram Nersesyan)

Վայոց Ձորի մարզ, Եղեգիս գիւղ... աղբեջանական գերեզմանատան ցանկապատը փակ է: Գերեզմանատուն կարելի է մտնել հանելով դռնակից մոմած քուղը:

Վատ եղանակը՝ ամպրոպն ու կայծակը, խանգարում էին մեր նկարահանող խմբին, բայց ինչ-որ պահի ամեն ինչ հանդարտուեց:

Sputnik Արմենիայի թղթակիցներն ուղևորուեցին որոնելու մարդկանց, որոնք կարող էին թեկուզ ինչ-որ բան պատմել աղբեջանցիների մասին, որոնք մի ժամանակ ապրել են Վայոց Ձորի մարզում: Գտանք Շատին գիւղի հնաբնակին՝ 83-ամեայ Արիս Սմբատանին: Նա պատմելու շատ բան ուներ: Զրոյցը ծաւալուեց ներքին բակում, որտեղ մեզ գրկաբաց ընդունեցին տանտերերը:

– Մտերի՞մ էիք տեղի աղբեջանցիների հետ:
– Իհարկէ: Մենք լաւ ընկերուծներ էինք անում: Նրանք հիւր էին գալիս մեզ, գիշերը մնում: Եղել է, որ ես էլ եմ գիշերել նրանց տանը: Մեր յարաբերութիւնները լաւ են եղել մինչև 90-ականների սկիզբը, երբ իրավիճակը սրուեց...

Արիս պապիկը յիշողութիւններն էր պատմում հորդառատ անձրևի նուազակցութեամբ: Շատին գիւղի հնաբնակը ներկայացրեց, թէ ինչպէս է փոխանցել իր փորձն աղբեջանցիներին, հաշուապահական գործ սովորեցրել նրանց: Լաւ յիշում է, որ հիւնգ աշակերտ է ունեցել:

– 11 տարի աշխատել եմ թուրքերի հետ (Հայաստանի գիւղերում մեծամասամբ այդպէս են անուանում աղբեջանցիներին՝ կովկասեան թաթարներին): Ես միակ հայն էի, որն աշխատում էր աղբեջանաբնակ գիւղում:

– Ի՞նչ էիք անում:
– Կոլտնտեսութեան գլխավոր հաշվապահն էի, – ասաց Արիս պապիկը՝ մտածկոտ կկոցելով վառ կապոյտ աչքերը: Հաւանաբար, յիշեց երիտասարդութիւնը: Դեմքի խորը կնճիռները բառերից խօսուն էին. այնքան բան է տեսել այս կեսերում:

Թուրքմենչայի հաշտութեան պայմանագրի կնքումից յետոյ, Խոյի և Սալմաստի հայերն Իրանից տեղափոխուել են հայրենի հողեր: Նրա խօսքով՝ Վայոց Ձորի տարածքում կովկասեան թաթարներն ապրել են մինչև 1920թ-ը:

«Ինչպէս պատմել են մեր պապերը, ժամանակին Իրանի շահերից մէկը հայերին տարել է Իրան: Մերոնք աշխատել են Թեհրանի մօտ՝ քաղաքից երեք կիլոմետր հեռավորութեան վրայ: Այդ տարածքն անուանել են «հայկական թաղամաս», – յիշում է Արիս պապիկը:

Հայրենադարձութիւնից յետոյ հայերը բնակուել են Վայոց Ձորում, տնտեսութիւնը սկսել է զարգանալ, հայերի և այստեղ ապրող կովկասեան թաթարների (այսօրուայ՝ աղբեջանցիների) միջև տարածայնութիւններ են ծագել հողատարածքների պատճառով: Դրանից չեն խուսափել նաև Շատին գիւղում: Իշխանութիւնները որոշել են շատիւնցիներին թողնել իրենց գիւղում, իսկ թուրքալեզու բնակիչներին բնակեցրել են մոտակայքում՝ Եղեգիս գետի շրջանում:

– Ես աղբեջաներէն գիտնմ: Եթէ պետք էր լինում ինչ-որ բան թարգմանել ռուսերէն և հայերէն, թարգմանում էի, – յիշում է Արիս պապիկը:

Մենք հետաքրքրուեցինք, թէ նրա մօտ պահպանուե՞լ են արդեօք լուսանկարներ: Պապիկը մեզ տուն հրաւիրեց: Փոքր սենեակում փայտի վառարանի մօտ նստած էր նրա կինը՝ Ենուշ Դարիբեանը: Ուղղակի նստած չէր, սպաս էր եփում: Նա շատ ուրախացաւ հիւրերին տեսնելիս:

Ենուշ տատիկը հին ալբոմները բերեց, նստեց ամուսնու կողքին. կնոջ կոշտուկաւոր ձեռքերն անցան իրենց համար թանկ լուսանկարների >>>

Nettoyages

Tél. +41(0)22 785 01 85

15, ch. Pré-de-la-Fontaine
1217 MEYRIN
Fax +41(0)22 980 02 37
E-mail big-net@big-net.ch

www.big-net.ch

aratours

Osez la différence!

Site des Arsenaux 9, CP 65, Triboung, Suisse.
Tél.: +41 26 322 7277

Koryun 7, 0625, Ervan, Arménie.
Tél.: +374 10 52 06 07

www.voyage-en-arménie.com
www.route-de-la-soie.com

ԳԻՄՐԻՆ ԱՌԱՆՑ ՏՆԱԿՆԵՐԻ ԶԻՄԱԴՐԱՄ

1988թ. աղետի հետևանքով Յայաստանի Յանրապետության երկրորդ քաղաք Գիւմրիին (Նախկինում Լենինական), ակերուեց: Անցել է շուրջ 30 տարի, սակայն Գիւմրիում դեռևս շուրջ 2500 ընտանիքներ ապրում են ժամանակաւոր կացարաններում տնակներում: Տարիների ընթացքում քայքայուած և կիսախարխուլ տնակներն այլևս պիտանի չեն բնակութեան համար: Կենցաղային տարրական պայմաններից զուրկ տնակներում ապրող ընտանիքների համար կեանքը դարձել է գոյապայքար:

Յիմնադրամի առաքելութիւնն է նպաստել Գիւմրիում ժամանակաւոր կացարան-տնակներում բնակուողների կեցութեան բարելաւմանը, Գիւմրիին տնակներից ազատելուն՝ հանրային իրազեկութեան և ակտիւութեան բարձրացմամբ, բնակարանային հիմնախնդրի լուծման այլընտրանքային ռազմավարութիւնների կիրառմամբ, Յայաստանի, Սփիւռքի, շահագրգիռ այլ անձանց ու կառոյցների ներոյժի ներգրաւմամբ և համախմբմամբ:

Յոգաբարձուների խորհրդի նախագահն է Յայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Շիրակի թեմի առաջնորդ Միքայէլ Եպիսկոպոս Աջապահեանը: Յիմնադրամի խորհրդի կազմում ձևաւորուել են 3 յանձնախմբեր՝ մշտադիտարկման, հանրային կապի, միջոցների հայթայթման և ֆինանսական կառավարման, և տարւում են ակտիւ աշխատանքներ՝ օր առաջ Գիւմրիին տնակներից ազատելու ուղղութեամբ: Այս ընթացքում հաւաքագրուած նուիրատուութիւնների միջոցով սոցիալական բնակարան է յատկացրել 27 շահառու ընտանիքների: Այս աշխատանքները շարունակւում են:

Յիմնադրամի գործունեութեանը կարելի է ծանօթաւալ www.donate4gyumri.am կայքում:

Սպիտակի ակերիչ երկրաշարժի 30-ամեայ տարելիցին ընդառաջ Յիմնադրամը նախաձեռնել է միջոցների հայթայթմանն ուղղուած մի շարք միջոցառումներ, որոնց նպատակը հնարաւորինս շատ ընտանիքների տնակային ահաւոր պայմաններից ազատելը և ապահով տանիք տրամադրելն է:

Տեղեկութիւնների համար կարող էք գրել հիմնադրամի էլ-հասցէին՝ gyumriwmsf@gmail.com, ինչպէս նաև զանգահարել +37494032042 հեռախօսահամարով: ■

ԻՆՉ Է ԹԱՔՏՆՈՒՄ ԵՂԵԳԻՍ ԳԵՏԸ

»»» վրայով: Նոյնիսկ աչքերը լցուեցին՝ յիշելով անցեալը:

– Այդ լուսանկարն արուել է Բաբոււմ: Լուսանկարում իմ բաբուեցի ընկերներն են ու ես: Քանի որ ես աշխատում էի ադրբեջանցիների հետ, 80–ականների մենք մեկնեցինք Բաբու: Այս լուսանկարն արել ենք Բաբուի 26 կոմիսարների յուշահամալիրի մօտ: Մենք ուղղակի գնացել էինք այնտեղ զբօսնելու, ես որդուս էլ էի հետս տարել:

Այսօր Եղեգիս գետի մօտ ադրբեջանական գերեզմանատան շիրիմների մասին ոչ ոք հոգ չի տանում: Միայն ցանկապատն է ակնարկում, որ ինչ-որ մէկը հսկում է այն:

Արիս պապիկն ասում է՝ պետք է յարգել բոլորին: Եւ յարգանքը պետք է փոխադարձ լինի: Գերեզմանները, ումն ուզում է լինեն, նոյնպէս պետք է յարգել:

Շատին գիւղի հնաբնակը մեզ նաև ինձոր հիւրասիրեց անցած տարուայ բերքից:

Մենք գիւղից հեռացանք բունն զգացումներով: Ճիշտ է պապը՝ ամենազխաւորը մարդ մնալն է: ■

Ա.Լ.

(armeniasputnik.am)

MME HASMIK TOLMAJYAN NOMMÉE AMBASSADEUR D'ARMÉNIE EN FRANCE

Par un décret présidentiel du 31 mars 2018, Hasmik Tolmajyan a été nommée ambassadeur de la République d'Arménie en France.

Mme Tolmajyan, qui était Ministre plénipotentiaire représentant permanent adjoint de la République d'Arménie auprès des Nations Unies à Genève depuis août 2014, remplace l'ambassadeur Vigen Tchitetchian (77 ans). Elle connaît bien la France car après des études supérieures à Paris, elle a occupé de 1999 à 2003 le poste de 3ème secrétaire à l'Ambassade d'Arménie en France.

Artzakank félicite chaleureusement l'ambassadeur Hasmik Tolmajyan et lui souhaite beaucoup de succès dans ses nouvelles fonctions. ■

EN TURQUIE, LES ARMÉNIENS DE DIYARBAKIR RETOURNENT DANS L'OMBRE

Jérémie BERLIOUX

La communauté arménienne de Diyarbakir vit dans la peur. Depuis la guerre en 2015, elle ne se réunit presque plus, n'a plus de lieu de culte et ne parle qu'avec d'extrêmes précautions.

«Honnêtement, je ne vois pas qui voudra prendre le risque de vous parler.» Gafur Turkay s'agite dans son fauteuil, gêné. *«J'aimerais vous aider. Mais les Arméniens de la ville ont peur, ils ne parleront pas»*, explique ce quinquagénaire arménien de Diyarbakir, la grande métropole du sud-est de la Turquie. Ces trois dernières années, la petite communauté arménienne de la ville broie du noir. La guerre qui a ravagé Sur, le quartier historique de la ville, en 2015-2016, et la fièvre nationaliste qui balaie la Turquie aujourd'hui les a contraints à retourner dans l'ombre, jusqu'à des temps meilleurs. La ville comptait 50 % d'Arméniens au début du XXe siècle. Ils ne sont plus qu'une vingtaine, descendants des rescapés du génocide de 1915 qui a fait 1,2 million de morts. Ce 24 avril, ils ne se rassembleront même pas pour commémorer la «grande catastrophe».

«Ce n'est pas une faveur, mais un devoir de demander pardon»

«Nous sommes tels des tortues. Lorsque le vent souffle, nous rentrons la tête», explique Gafur Turkay. Jusqu'aux années 2000, la question arménienne est demeurée taboue en Turquie. Pendant un siècle, les gouvernements successifs ont constamment refusé de reconnaître le génocide. Pis, l'État turc a tout fait pour le nier et associer les Arméniens à la figure du traître. Aujourd'hui encore, le mot «arménien» est une insulte.

Mais les années 2000 ont vu certaines digues négationnistes sauter. La Turquie est alors en pleine démocratisation et candidate à l'entrée dans l'Union européenne. Sous l'égide du mouvement kurde, en lutte contre l'État turc depuis les années 1970 pour la reconnaissance de ses droits, le tabou arménien a été de plus en plus ouvertement abordé. À Diyarbakir, la municipalité tenue depuis 1999 par le Parti démocratique des régions (DBP, gauche prokurde) a engagé un travail de mémoire sur la participation des Kurdes au génocide. *«Le mouvement kurde considère qu'il est de son devoir de faire son autocritique et reconnaître ses torts»*, explique Naksi Sayar, un ancien conseil municipal de la maire de Sur de 2004 à 2014. Le sexagénaire insiste : *«Ce n'était pas une faveur, mais un devoir de demander pardon.»*

«Pendant 10 ans jusqu'en 2015, nous avons pu faire énormément de choses grâce au mouvement kurde. Nous nous réunissions tous les dimanches et jours de fêtes. Nous organisons un petit déjeuner tous les mois et il y avait des cours d'arménien», relate Gafur Turkay. Pour la première fois en un siècle, les Armé-

niens pouvaient se montrer. La rénovation de l'église arménienne Surp Giragos en 2009, grâce à des dons de la communauté arménienne et de la diaspora et avec le soutien de la mairie métropolitaine de Diyarbakir, a joué un rôle central dans cette renaissance.

En 2011, 5 000 Arméniens et Kurdes ont participé à la réouverture de l'église. *«Revoir des bâtiments arméniens à Diyarbakir, c'était comme si notre mère avait ressuscité»*, se souvient ému Ahmet Sen, le muhtar (représentant) du quartier Gavur (infidèle) où se trouve l'église. *«La plupart des Kurdes ne voient pas les Arméniens comme des ennemis, poursuit-il. Ils ont conscience que Diyarbakir est historiquement une ville arménienne.»*

«C'est une partie de notre héritage qui a disparu»

Ce travail public de mémoire a cependant connu un arrêt brutal en 2015. À l'été de cette année, le cessez-le-feu en vigueur depuis 2013 entre l'État turc et la guérilla du Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK) vole en éclats. La vieille ville de Sur se couvre de barricades. Pendant trois mois, combattants kurdes et soldats turcs s'entre-tuent dans ce lassis de ruelles tortueuses. Les habitants fuient. Du quartier Gavur, quartier historiquement arménien, il ne reste que quelques tas de gravats. Seuls quelques monuments historiques, dont l'église Surp Giragos gravement endommagée, ont été épargnés par les bulldozers après les combats. Le quartier est sous-scillé, des murailles de bétons en interdisent l'accès. Seules quelques personnes, dont Gafur Turkay, ont pu accéder à l'église. *«Je n'ai pas les mots pour décrire ma tristesse. C'est une partie de notre héritage qui a disparu»*, raconte-t-il.

La tentative de coup d'État en juillet 2016 a fini par sonner le glas des efforts kurdes et arméniens à Diyarbakir. Quelques mois plus tard, les comaires kurdes de la ville sont arrêtés, accusés d'appartenir à une organisation terroriste, tandis qu'Ankara nomme des administrateurs en lieu et place des élus. *« Nous n'avons plus le moindre contact avec la municipalité»*, souffle Gafur Turkay dépité. Avec la guerre, la politique d'assimilation turque a fait son grand retour à Diyarbakir. Les administrateurs ont entrepris d'effacer toute référence culturelle >>>

EN TURQUIE, LES ARMÉNIENS DE DIYARBAKIR RETOURNENT DANS L'OMBRE

►►► et identitaire non turque gommant des siècles d'histoire multiculturelle.

«Les Arméniens sont un peuple, pas une religion»

Malgré la terreur et la morosité qui ont gagné Diyarbakir, le travail de mémoire continue, discrètement. En 1915, des dizaines de milliers d'enfants et de femmes arméniens ont été sauvés ou kidnappés par des familles kurdes. Ces dernières les ont élevés comme des musulmans. Beaucoup de ces Arméniens islamisés ont transmis à leurs enfants et petits-enfants leurs véritables origines. Ils seraient aujourd'hui entre 1 et 3 millions en Turquie.

(© Marie TIHON)

Gafur Turkey est l'un d'entre eux. Son grand-père, originaire de Sassun, une région montagneuse à 150 kilomètres au nord-est de Diyarbakir, a été sauvé par des voisins kurdes en 1915. Converti par ces derniers, il a cependant transmis à ses enfants son histoire. *«Il n'a jamais cessé de se dire arménien. Chrétien ou musulman, ça n'a pas d'importance. Les Arméniens sont un peuple, pas une religion»*, explique Gafur Turkey. C'est ce qu'il affirme vouloir transmettre à ses propres enfants. En 2011, il s'est cependant converti au christianisme. *«J'ai récupéré pacifiquement un bout de mon identité qui m'a été volé il y a trois générations»*, raconte-t-il. Après lui, quatre autres personnes se sont fait baptiser. Mais la plupart des Arméniens islamisés restent musulmans.

Le lent réveil des Arméniens islamisés

Enis Nehir, chef de chantier originaire de Diyarbakir, est également un descendant d'un rescapé du génocide. Son grand-père, âgé de seulement 6 ans en 1915, fut élevé dans une famille musulmane. *«Il était très pieux et nous a éduqués dans le respect de la religion. Il ne nous a jamais caché être arménien»*, explique le jeune homme. Une partie de sa famille lui a cependant déconseillé d'entreprendre des recherches. *«Ils veulent rester discrets pour ne pas s'attirer d'ennuis.»* Il affirme ne jamais avoir eu de problème du fait de ses origines à Diyarbakir. Mais il confie avoir été plusieurs fois agressé pendant ses études à Amasya, dans le nord du pays, par des étudiants appartenant à l'organisation ultranationaliste turque des Loups gris.

COMMENT L'ALLEMAGNE A-T-ELLE CONTRIBUÉ AU GÉNOCIDE DES ARMÉNIENS?

Le Deuxième Reich a livré à l'Empire ottoman des armes pour qu'il puisse effectuer le génocide arménien, relate un nouveau rapport de Global Net - Stop the Arms Trade (GN-STAT) publié par *Deutsche Welle*. Ainsi, d'après le document, le plus gros fabricant allemand d'armes légères durant les deux guerres mondiales, Mauser, fournissait à l'Empire ottoman des millions de fusils et d'armes de poing qui ont été utilisés durant le génocide avec le soutien d'officiers allemands.

«Des officiers allemands qui servaient l'état-major turc ottoman ont activement aidé à effectuer des meurtres d'individus. La plupart des agresseurs étaient armés de fusils ou de carabines Mauser, et les officiers d'armes de poing Mauser», informe le rapport.

En outre, comme le signale le document, l'armée turque était équipée de centaines de canons produits par l'entreprise allemande Krupp. Outre les livraisons d'armes, l'Allemagne a jeté «les bases idéologiques» du génocide, précise le rapport.

GN-STAT est un nouveau réseau multilingue mondial qui comprend plus de 100 organisations et une base de données des militants, journalistes, artistes, dénonciateurs et d'autres personnes intéressées par les exportations d'armes. ■

(Sputnik)

Meryem*, originaire de Mardine (sud-est de Diyarbakir) a été élevée comme musulmane. Elle avait 12 ans quand sa grand-mère lui a raconté son histoire. *«Je me suis sentie mal et coupable. Je ne le disais pas à mes amis»*, raconte-t-elle. Après ses études, elle a travaillé pendant plus d'un an à Izmir (Ouest) comme infirmière. *«J'étais humiliée dès que je parlais à cause de mon accent kurde. Avouer à mes collègues que je suis arménienne était impensable.»* À bout de nerfs, elle s'est installée avec son mari à Diyarbakir, se sentant plus en sécurité dans le climat plus séculier et cosmopolite de la métropole kurde. Mère de deux enfants en bas âge, elle envisage de leur raconter l'histoire de sa famille «en temps voulu».

Comme Meryem, Enis Nehir s'est rendu à Surp Giragos avant 2015, poussé par le désir d'en apprendre davantage sur ses origines et la culture arménienne. *«Je voudrais apprendre plus à propos des Arméniens, de la langue et de la culture»*, explique-t-il. Il peine cependant à trouver le temps et les gens pour le guider. *«Les Kurdes sont vingt millions et peuvent faire beaucoup de choses, car ils sont forts. Nous, nous sommes très peu pour transmettre notre culture. Nous ne pouvons qu'attendre que le temps nous soit plus favorable pour relever la tête»*, soupire Gafur Turkey. ■

J.B.

* Le prénom a été modifié.

(L'Orient-Le jour)

LE PAPE INAUGURE UNE STATUE DE ST. GRÉGOIRE DE NAREK AU VATICAN

Au Vatican, le jeudi 5 avril 2018, le Pape François a reçu en audience Serge Sargsyan, [alors] président de la République d'Arménie, ainsi que Garégin II, patriarche suprême et catholicos de tous les Arméniens, et Aram Ier, catholicos de l'Eglise apostolique arménienne de Cilicie, avant d'inaugurer, en leur présence, une statue de Saint Grégoire de Narek, dans les jardins du petit État.

(©vaticannews.va)

C'est justement Serge Sargsyan, qui, dans le palais présidentiel d'Erevan, le 24 juin 2016, avait offert au Pape François, alors en visite apostolique dans le pays, une petite statue du saint poète, avec le souhait d'en voir, un jour, une plus grande au Vatican. C'est désormais chose faite. La sculpture en bronze, œuvre de l'artiste Davit Erevantsi, a été réalisée en deux exemplaires; la seconde ornera les jardins du palais apostolique à Etchmiadzin, - centre spirituel de l'Eglise apostolique arménienne -, en signe de fraternité entre les deux Eglises.

Saint Grégoire de Narek, qui a vécu au Xe siècle, est une figure centrale de l'histoire arménienne; ses abondants écrits, - composés de poèmes, hymnes et de commentaires bibliques -, tiennent encore aujourd'hui une place prépondérante dans la littérature nationale.

Théologien, mystique, il est également le 36e docteur de l'Eglise; proclamé comme tel par le Pape François lors d'une messe célébrée en la Basilique Saint-Pierre pour les fidèles de rite arménien, le 12 avril 2015, à l'occasion du centenaire du *Metz Yeghern*, le «grand mal», qui a frappé le peuple arménien, première nation chrétienne de l'Histoire. Cette célébration, intense et émouvante, avait mis en évidence la fraternité entre l'Église catholique et les différentes Églises de l'Arménie.

Saint Grégoire de Narek, - fêté le 9 octobre dans l'Eglise arménienne, le 27 février dans l'Eglise latine - est le deuxième docteur de l'Église à provenir de l'Orient, après Saint Ephrem Le Syrien, proclamé en 1920 par le Pape Benoît XV.

Au cours de leur rencontre, le Pape et l'[ex-]président

UN TOURNOI DE JEU D'ÉCHECS SI CONVIVAL

Par Garabed YELEGEN

Notre club de jeu d'échecs Tigran Petrossian a organisé le 20 avril 2018 un tournoi pour ses membres et leurs amis.

Treize jeunes et moins jeunes comme moi ont été présents.

A la fin des matchs rapides de cinq rondes, nous avons fini le classement comme suit ;

- 1- Armen Garibian
- 2- Arnaud Egoyan
- 3- Michael Dibener

La maturité et la sérénité de nos jeunes ont été remarquables; leur entraide mutuelle et leur analyse, leurs conseils pour des coups justes à faire, sans rivalité m'ont sincèrement fait beaucoup de plaisir.

L'enthousiasme et le sérieux de notre petit Lévon (Kurkhinyan) ont été exemplaires. Il fallait voir son sourire de contentement quand il gagnait. Mais il a également accepté la défaite calmement, un peu triste bien sûr.

Après le tournoi, un repas a été offert à tous les présents dans le local du club, où les 21 convives se sont trouvés autour de la grande table dans un esprit convivial et décontracté.

Les jeunes sont restés tard le soir, certains ont été même très en retard à leur prochain rendez-vous du vendredi soir.

Si vous souhaitez que vos enfants s'initient au jeu d'échecs, venez rejoindre notre club. Il est ouvert tous les vendredis soir à partir de 19h00. Vous allez voir la qualité du cours théorique d'Armen, son envie et sa passion de transmettre les subtilités de ce jeu. ■

arménien ont évoqué le contexte politique régional, espérant la «résolution des conflits en cours», précise un communiqué du bureau de presse du Saint-Siège, se référant de manière implicite au différend qui oppose l'Arménie et l'Azerbaïdjan autour de la région du Haut-Karabagh. Plusieurs questions d'actualité internationale, ainsi que la situation des communautés chrétiennes et des minorités religieuses en territoire de guerre, ont également été abordées, précise le même communiqué. ■

(vaticannews.va)

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ՝ ՄՉԿԻԹԻ ՎԵՐԱԾՈՒԱԾ ԵՎԵՂԵՑԻՆԵՐԸ

Սերդար ՔՈՐՈՒՉՈՒ

Տրապիզոնի Օրթախիսար գաւառի Քարշըեաքա թաղամասում գտնուող Մոլլա Յալի մզկիթի շուրջ վեճ էր առաջացել: Պատճառն այն պնդումն էր, որ մզկիթի ճարտարապետական ոճը նման է եկեղեցու: Այնինչ, նոյն շրջանում բազմաթիւ եկեղեցիներ կան, որոնք մզկիթի են վերածուել:

«Ինչպէս տեսնում եք, ճարտարապետական կառոյցը մեր թուրքական ճարտարապետութեանը համապատասխան չէ: Այն տեսող մարդիկ հարցնում են. «Այստեղ եկեղեցի՞ է կառուցւում»: Որպէս Սևծովեան շրջանում բնակուող քաղաքացի՝ մեզ յարիր չէ եկեղեցու նմանուող մզկիթ ունենալ»: Այս խօսքերը թուրքական «Դողան» գործակալութեանն ասել է շրջանի բնակիչներից մէկը՝ նկատի ունենալով Տրապիզոնի Օրթախիսար գաւառում գտնուող Մոլլա Յալի մզկիթը: Սակայն շրջանում կան բազմաթիւ մզկիթներ, որոնք Բիւզանդական կայսրութեան «երրորդ ճիւղը» համարուող Տրապիզոնի կայսրութիւնից մնացած եկեղեցիներից են վերածուել մզկիթի: Տրապիզոնի կենտրոնում գտնուող և այսօր որպէս մզկիթ օգտագործուող բիւզանդական այդ եկեղեցիների թւում են նաև Այա Սոֆիայի, Փանագիա Խրիստոսֆալոսի (Օրթախիսարի մզկիթ) և Սուրբ Եւգենիոսի (Ենի Տումա մզկիթ) եկեղեցիները: Այս կառոյցները անցած դարի սկզբին էլ վեճի առարկայ էին, քանի որ 1916-1917 թթ. սոյն շրջանը գտնւում էր ռուսական տիրապետութեան տակ: Ռուսական ուժերը, երբ գրաւեցին Տրապիզոնը, թուրքերի կողմից կառուցուած բոլոր մզկիթներում թոյլ տուեցին իսլամական կրօնական ծեսեր անցկացնել, սակայն մզկիթի վերածուած եկեղեցիների համար որոշումներ հրապարակեցին, որոնց համաձայն՝ Այա Սոֆիայի, Փանագիա Խրիստոսֆալոսի և Սուրբ Եւգենիոսի գլխաւորութեամբ՝ 7 եկեղեցում հնագիտական պեղումներ էին իրականացուելու, և մուսուլմանական ծեսեր այդ վայրերում չէին կատարուելու: Երբ այդ վայրերում աւարտուեին հնագիտական աշխատանքները, նրանք կրկին իրենց դռները կը բացէին որպէս եկեղեցիներ:

Ռուսների կողմից այդ շրջանում սկսուած հետազոտութիւնների ընթացքում 1916 թ., ռուս հնէաբան Ֆյոդոր Ուսպենսկին, Տրապիզոնի կայսր Ալեքսիոս Մեգաս Կոմնենոս Երրորդի գերեզմանը գտնելու նպատակով, ուսումնասիրում էր Փանագիա Խրիստ-

ARMÉNIE*

la colline des hirondelles
recèle une mémoire insondable et brûlante
tuf
basalte
obsidienne
tout n'est que lave pétrifiée
en ce pays dont la voix dont
la langue est née
de la fusion
de la terre et du ciel

* Extrait de L'OR DU RIEN, un nouveau recueil de Vahé Godel, qui vient de paraître aux Ed. de L'Aire.

կեֆալոսի պարտեզը, որտեղ գտնւում էին Տրապիզոնի դիւնաստիայի անդամների և բարձրաստիճան հոգևորականների գերեզմանոցները: Ուշագրաւ էր, որ այս կայսեր գերեզմանոցը գտնւում էր առասպելական օսմանեան հերոս Դոշոյլանի դամբարանում, ով ենթադրաբար եղել է այն ենիջերիների շարքերում, ովքեր օսմանցիների կողմից գրաւել էին Տրապիզոնը: Ռուս մասնագետները պարզելով, որ դամբարանն իրականում Տրապիզոնի կայսեր դամբարանն է, եկեղեցում ծես են կատարում վահիճանուած կայսեր պատւին: Սակայն այս ամբողջ գործընթացը փոխւում է, երբ ռուսական ոյժերը 1917 թ. Դոկտեմբերեան յեղափոխութիւնից յետոյ՝ դեկտեմբերի 17-18, ստորագրում են Երզնկայի պայմանագիրը, որով ռուսները պետք է լքէին շրջանը:

1918 թ. յետոյ այս շրջանում բիւզանդական եկեղեցիների մեծ մասը դեռևս օգտագործւում է որպէս մզկիթ: Սակայն նրանց մէջ վիճահարոյց է մտնւմ Այա Սոֆիան: Ուշ շրջանի բիւզանդական եկեղեցիների գեղեցիկ օրինակ հանդիսացող այս կառոյցը 1461 թ. սուլթան Մեհմեդ Ֆաթիհի կողմից քաղաքի գրաւումից յետոյ վերածւում է մզկիթի: Առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ որպէս պահեստ ու հիւանդանոց օգտագործուած կառոյցը, շրջանի միւս բիւզանդական եկեղեցիներից տարբեր լինելով, 1958-1962 թթ. վերակառուցւում է ու 1964 թ. իր դռները բացում որպէս թանգարան: Սակայն Վաքըֆների գլխաւոր տնօրինութիւնը դատական հայց է ներկայացնում՝ այն հիմքով, որ կառոյցը պատկանում է Սուլթան Մեհմեդ Ֆաթիհի վաքըֆին: 2012 թ. այս գործով դատական վճռից լինելով՝ այն փոխանցւում է այդ հիմնադրամին: 2013 թ. յուլիսի 5-ին Այա Սոֆիան, ուրբաթ օրը կատարուած նամագով, վերածւում է մզկիթի: Սակայն վեճը դեռևս շարունակւում է, քանի որ Այա Սոֆիան այսօր արդէն զբօսաշրջիկների ուշադրութիւնը քիչ է գրաւում, ու այդ վիճակն ազդում է նաև տեղի բնակիչների վրայ: 2017 թ. դեկտեմբեր ամսին «Դողան» գործակալութեան տարածած մէկ այլ հաղորդագրութեան համաձայն՝ նրանք պահանջում են այն կրկին թանգարան դարձնել. «Մեր գործերն էլ լաւ էին: Երբ այն վերածուեց մզկիթի, զբօսաշրջիկները սկսեցին չգալ: Տուրիստական աւտոբուսների հասցէն միշտ այստեղ էր: Եթէ այն կրկին վերածուի թանգարանի, ապա մեր շրջան այցելուների թիւը կ'աւելանայ»:■

COMMUNICATIONS

DÉCÈS

Jacques Gabrache, survenu le 21 mars 2018 à Genève.

DONS

A Artzakank-Echo

Pour le repos de l'âme de M. Jacques Gabrache
Maral et Alain Wurry CHF 50.-

L'équipe d'Artzakank remercie chaleureusement les donateurs.

UN AUTOMNE EN ARMÉNIE
À LA DÉCOUVERTE DE L'HISTOIRE,
LA NATURE ET L'HOSPITALITÉ ARMÉNIENNES
UN PÉRIPLÉ EXCLUSIF DE 15 JOURS
DU 15 AU 30 SEPTEMBRE 2018

Kasoar Travel • Est 16 • 2300 La Chaux-de-Fonds
079 314 73 27 • info@kasoartravel.com • www.kasoartravel.com

Messes arméniennes en Suisse alémanique et à Neuchâtel

Date	Heure	Lieu	Adresse
24.06.2018	14 30	St. Maria Kath. Kirche	8200 Schafhrhouse SH
01.07.2018	11 45	Kath.Kirche Bernrain	8280 Kreuzlingen TG
08.07.2018	14 30	Kath. Kirche Nussbaumen	5415 Baden AG
15.07.2018	14 30	Röm. Kath. Kirche	9424 Rheineck SG
05.08.2018	11 45	Kath.Kirche Bernrain	8280 Kreuzlingen TG

www.armenische-kirche.ch
Pfr.ShnorkTchekidjian Tel: 079/704 74 87

Troupe de danse SANAHIN

Rentrée 2018/2019: mercredi 13 septembre 2018

Les inscriptions sont ouvertes dès maintenant pour les nouveaux élèves à partir de 6 ans, soit pour les enfants nés en 2012 et après.

Pas d'inscription en cours d'année

christinesedef@hotmail.com

IMPORTANT!

Dernier délai pour recevoir des articles et communications à publier dans notre prochain numéro: **15 juin 2018**.

En cas de retard, veuillez prendre contact avec la rédaction **AVANT** cette date.

RENDEZ-VOUS

Tous les mercredis: (du calendrier scolaire genevois): de 10h00 à 16h15, cours de l'Ecole Topalian dans les locaux de la Fondation Topalian (à côté de l'Eglise, 64, route de Troinex) pour tous les enfants de 4 à 12 ans, débutants ou avancés. Le repas de midi et le goûter sont servis sur place. Bus de ramassage scolaire à disposition. Renseignements auprès de Nevrik Azadian au 079 827 54 43.

Tous les mercredis: (du calendrier scolaire genevois), de 14h30 à 16h30, à l'Ecole Topalian, cours de langue arménienne, pour adultes et adolescents (à partir de 12 ans). Préparation du programme de l'option arménien du baccalauréat français. Un minimum de connaissance en arménien (écriture et lecture) requise. Renseignements: ecole.topalian@centre-armenien-geneve.ch

Tous les mercredis: (du calendrier scolaire genevois): Cours de l'Ecole de danse SANAHIN de l'UAS au Centre Arménien de Genève: de 16h15 à 21h15 selon les niveaux. Informations: christinesedef@hotmail.com

Tous les vendredis: de 15h00 à 19h00, la bibliothèque et le kiosque du Centre Arménien sont ouverts au public.

Tous les vendredis: de 19h00 à 21h00: Le club d'échecs Tigran Petrossian accueille les joueurs, jeunes et adultes, pour une soirée d'entraînement, au 5 rue Louis-Favre. Nous offrons aussi des possibilités de cours pour débutants ou avancés. Contact: Raffi Garibian 079 200 4567, raffi@garibian.ch.

Visitez notre site

www.artzakank-echo.ch

pour consulter les anciens numéros (à partir de 2012) et un certain nombre d'articles parus ces dernières années.

 [artzakank-echo](https://www.facebook.com/artzakank-echo)

Dans le cadre du FESTIVAL LES ATHÉNÉENNES 2018

TIGRAN HAMASYAN

présente son dernier opus en piano solo
An Ancient Observer

Mercredi 6 juin à 21h30
Temple de la Madeleine, Genève

ՅՈՒՅՈՒՅ

SERGEY BABAYAN, piano
Orchestre de Chambre de Genève
WILSON HERMANTO, direction

Mozart - Concerto pour piano et orchestre n°9 K.271, dit «Jeunehomme»
Schnittke - Concerto pour piano et cordes

Samedi 9 juin à 20h
Salle Alhambra, Genève

Infos: www.lesatheneennes.ch

ԺԸՆԵՒ ԵՒ ԼԵՄԱՆ ՇՐՋԱՆԻ
ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈԲ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

PAROISSE DE GENEVE
REGION LEMANIQUE
SAINT-HAGOP
EGLISE APOSTOLIQUE
ARMENIENNE

Տ Օ Ն Ա Ց Ո Յ Ց ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՅՈՒՆԻՍ-ՅՈՒՆԻՍ 2018

ՀԱՔԱԹ 2 ՅՈՒՆԻՍ - ՅԻՇԱՏԱԿ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՆ ՄԵՐՈՅ, ԵԼՆ Ի ԽՈՐ ԿԻՐԱՊԵՆ:

ԿԻՐԱԿԻ 3 ՅՈՒՆԻՍ - ՏՕՆ ԿԱԹՈՒՐԻԿԵ ՍՐԲՈՅ ԷՏՄԻԱՇՆԻ:

ՀԱՔԱԹ 9 ՅՈՒՆԻՍ - ՏՕՆ ՍՐԲՈՅՆ ՆԵՐՍԵՍԻ ՄԵԾԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ:

ՀԱՔԱԹ 16 ՅՈՒՆԻՍ - ԳԻՏ ՆՇԽԱՐԱՅ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՆ:

ԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒՆԻՍ - ՍՐԲՈՅ ԹԱՐԳԱՆՉԱՅՆ ՀԱՐՑՆ ՄԵՐՈՅ ՍԱՀԱԿԱՅ ԵՒ ՄԵՐՈՊԱՅ:

ՀԱՔԱԹ 23 ՅՈՒՆԻՍ - ՏՐԴԱՏ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՄԵՐՈՅ ԱՇԽԵՆԻ ՏԻԿՆՈՅՆ ԵՒ ԽՈՍՐՈՎԻԴԻՍՏՈՅՆ:

ԿԻՐԱԿԻ 24 ՅՈՒՆԻՍ - ՏՕՆ ԳԻՏԻ ՏՓՈՅ ՍՐԲՈՒՅԻՈՅ ԱՍՏՈՒԱՇԱՇՆԻ:

ԿԻՐԱԿԻ 30 ՅՈՒՆԻՍ - ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԵՒ ՊՕՂՈՍԻ ԵՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ:

ԿԻՐԱԿԻ 1 ՅՈՒՆԻՍ - ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ՝ ԿԱՐԴԱԿԱՌԻ ՊԱՅՈՅ:

ԿԻՐԱԿԻ 8 ՅՈՒՆԻՍ - ԿԱՐԴԱԿԱՌ՝ ՏՕՆ ՊԱՅՇԱՌԱՎԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՆՆ ՄԵՐՈՅ՝ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ:

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 9 ՅՈՒՆԻՍ - ՅԻՇԱՏԱԿ ՄԵՆԵԼՈՅ:

ՀԱՔԱԹ 14 ՅՈՒՆԻՍ - ՍՐԲՈՅՆ՝ ԹԱԴԵՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ ՄԵՐՈՅ ԵՒ ՍԱՆԴՈՒՄՅ ԿՈՒՄԻՆ:

ԿԻՐԱԿԻ 15 ՅՈՒՆԻՍ - Բ. ԿԻՐԱԿԻ ԶԿՆԻ ԿԱՐԴԱԿԱՌԻ:

ՀԱՔԱԹ 21 ՅՈՒՆԻՍ - ՍՐԲՈՅ ՈՐԴԻՈՅ ԵՒ ԹՈՌԱՅ՝ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻՆ ՄԵՐՈՅ:

ԿԻՐԱԿԻ 22 ՅՈՒՆԻՍ - Գ. ԿԻՐԱԿԻ ԶԿՆԻ ԿԱՐԴԱԿԱՌԻ:

ՀԱՔԱԹ 28 ՅՈՒՆԻՍ - ՍՐԲՈՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՅՆ՝ ԱԹԱՆԱՍԻ ԵՒ ԿԻՐԵՂԻ ԵՒ ԳՐԻԳՈՐԻ ԱՍՏՈՒԱՇԱՔԱՆԻՆ:

ԿԻՐԱԿԻ 29 ՅՈՒՆԻՍ - Դ. ԿԻՐԱԿԻ ԶԿՆԻ ԿԱՐԴԱԿԱՌԻ:

ԱԲԱԳ ՀԱՔԱԹԸ ԵՒ ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

Աւագ շաբթուան բոլոր տօներն ու սրբազան արարողութիւնները հանդիսաւոր կատարուեցան ժնեւի Ս. Յակոբ մայր եկեղեցւոյ մէջ: Անոնք սկսան Ծաղկագարդի տօնակատարութեամբ՝ Կիրակի 25 Մարտին, որը կը խորհրդանշէ մեր Տիրոջ յաղթական մուտքը Երուսաղէմ սուրբ քաղաք: Տօնի հանդիսաւոր սուրբ պատարագը մատուցեց եւ քարոզեց Առաջնորդական Տեղապահ Դոկտ. Տ. Գուսան Վարդապետ Ալճանեան: Զարոզի աւարտին հայրսուրբը կատարեց Դռնքացեփ խորհրդաւոր ու յուզիչ արարողութիւնը, հայցելով մեր Փրկչէն որ բանայ ողորմութեան դռները հաւատացեալ-

ներուն առջեւ: Ապա կատարեց Մանուկներու օրհնութեան կարգը: Արարողութեան աւարտին հայրսուրբը Նախ մանուկներուն եւ ապա ներկայ հաւատացեալներուն բաժնեց օրհնուած ձիթեկի ճիւղեր:

Աւագ Զինգաթի յետ միջօրէին Տեղապահ հայրսուրբը կատարեց Ոսկուայի գեղեցիկ արարողութիւնը եւ ապա կատարուեցաւ Խաւարման գիշերուան տխուր արարողութիւնը: Աւագ Ուրբաթ խաչելութեան եւ Թաղման կարգը, Շաբաթ ճրագալոյցի Ս. Պատարագը: Իսկ Կիրակի 1 Ապրիլ 2018-ին, խուռներամ հաւատացեալներու մասնակցութեամբ Տեղապահ հայրսուրբը մատուցեց Չատկական Ս. Յարութեան պատարագը: Ներկայ հաւատացեալներէն 200 հոգի եւ անելին հաղորդութիւն ստացան:

24 ԱՊՐԻԼ 1915-Ի ՀԱՅՈՑ ԲԻՌԱԻՈՐ Ս. ՆԱՀԱՏԱԿԱՅ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ ՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԻՆ

Երեքշաբթի 24 Ապրիլի իրիկուան ժամը 18:00-ին, ժնեւի Ս. Յակոբ մայր եկեղեցւոյ մէջ Առաջնորդական Տեղապահ Տ. Գուսան Վարդապետ Նախագահեց Բարեխօսական Կարգին՝ Նուիրուած մեր Ս. Նահատակներուն 103-երորդ տարեկիցին առթիւ եւ տուաւ օրուան պատգամը: Հայրսուրբը իր խօսքին մէջ ըսաւ, Ապրիլ 24-ը սուգի օր չէ այլ յաղթանակի: Այսօր մեր ազգային միասնականութեան օրն է: Այսօր պարտինք ուխտել հաւատարիմ մնալ մեր ազգային արժեքներուն եւ սրբութիւններուն այս է մեր Ս. Նահատակներուն պատգամը ուղղուած մեզի: Բարեխօսական կարգի աւարտին հայրսուրբը խնդրեց, որ բոլոր ներկաները միասնաբար երգեն Տեր ողորմեան՝ որպէսզի մեր հայրենիքէն ներս հաստատուի խաղաղութիւն, իսկ ազգիս հայոց սեր եւ միութիւն: Արարողութեան աւարտին եկեղեցական թափօրը ուղղուեցաւ դէպի եկեղեցւոյ բակը, Սուրբ Նահատակաց յուշակոթողին առջեւ: Որտեղ խօսք առին Չուիցերիոյ մէջ ՀՀ արտակարգ եւ լիազոր փոխ դեսպան Ազնուափայլ Տիկիյի Հասմիկ Տիմաճեան եւ Չուիցերահայ միութեան Նախագահ Տիար Նժդեհ Խաչատրեան: Մեծ թիւով Չուիցերահայ համայնքի անդամներ ներկայ էին: Իրիկուան ժամը 20:00-ին հայկական կեդրոնի մէջ Հայրսուրբը կատարեց մատաղի օրհնութիւն՝ պատրաստուած եկեղեցւոյ ծխական խորհուրդին կողմէ եւ ապա բոլոր ներկաները հիւրասիրուեցան: Քիչ ետք ներկաներուն ցուցադրուեցաւ The Promise Ֆիլմը, պատրաստուած՝ երկու տարի առաջ Ամերիկայի միացեալ Նահանգներու մէջ, հանգուցեալ Գրոզ Գրիգորեանի հիմնադրամին միջոցաւ:

Պատրաստեց Տեր Գուսան Վրդ. Ալճանեան

ԹՕՓԱԼԵԱՆ ԴՊՐՈՑ
ECOLE TOPALIAN

Fondation Hagop D.Topalian: Route de Troinex 64, CH-1256 Troinex (Genève)
 ecole.topalian@centre-armenien-geneve.ch; www.centre-armenien-geneve.ch
 Maral Wurry

No. 36

Salon du Livre 2018 Stand ARMÉNIE

Le mercredi 25 avril, l'école Topalian a invité tous les élèves ainsi que leurs parents à venir sur le Stand Arménie au Salon du Livre. Ce fut un moment de bonheur de les accueillir. Les enfants ont pu feuilleter les livres et écouter les quelques contes arméniens racontés par Suzy.

A midi, Ani et Tatev, comme à l'accoutumé, ont servi aux enfants un repas qu'ils ont dégusté tous ensemble dans la joie et la bonne humeur.

La Fondation Topalian remercie chaleureusement les mamans, les anciens élèves de l'école Topalian ainsi que toutes les personnes qui ont apporté leur aide précieuse pendant ces cinq jours sur le stand.

Daratekhik - 11.04.2018

Comme la tradition le veut à l'école Topalian, chaque année les enfants ont une journée d'atelier cuisine. Cette tradition, instaurée par Valya, consiste à confectionner des gâteaux en

forme de la première lettre du prénom de chaque élève. Mais cette année les tous petits ont préféré fabriquer la première lettre du prénom de leur Maman.

Le matin des jeux ludiques «Memory» pour se familiariser avec les ingrédients et l'apprentissage du vocabulaire en arménien.

Ensuite, la préparation de la pâte et la cuisson. Les enfants étaient ravis de leur journée et fiers d'emporter chez eux le fruit de leur labeur.

L'école Topalian félicite **Gayané Hekimian - Alves**, pour sa performance au concours de violon à Paris où elle a gagné le deuxième prix.

Date à retenir

Fête champêtre de fin d'année le dimanche 17.06.2018.

Հուլիցերահայ Միութիւն Union Arménienne de Suisse

L'UAS a participé avec une importante délégation de 55 personnes (sportifs et accompagnants) aux jeux intercommunautaires européens qui se sont déroulés à Vienne en Autriche du 30 mars au 2 avril 2018.

Notre équipe de basketball féminin s'est classée à la 2e place de ce tournoi, l'équipe des garçons à la 4e place et l'équipe de Volley à la 5e place.

Bravo à toutes et à tous pour votre esprit sportif exemplaire.

Comme depuis plusieurs années déjà, le 7 avril 2018, l'U.A.S. était invitée par la communauté Tutsi pour la 24ème commémoration du génocide des Tutsis au Rwanda. 24 ans après, les plaies semblent cicatrisées mais le souvenir reste douloureux.

Nejeh Khachatourian, le président de l'UAS a prononcé un message de soutien en rappelant la solidarité qui lie les Arméniens et les Tutsis dans le combat qu'ils mènent ensemble contre le négationnisme, la haine raciale, l'intolérance et l'indifférence.

Projection du documentaire sur la guerre des 4 jours de 2016

La nuit du 1er au 2 avril 2016, la trêve fragile à la frontière entre l'Artsakh et l'Azerbaïdjan est interrompue et les hostilités ont repris. Il s'agissait des affrontements les plus sanglants depuis le cessez-le-feu conclu en 1994.

Le 15 avril 2018, l'Union Arménienne de Suisse a rendu hommage à la mémoire de tous les héros qui ont repoussé l'attaque de l'Azerbaïdjan contre l'Artsakh et qui ont donné leur vie pour prévenir les atrocités de masse contre le peuple du Haut-Karabagh.

A cet effet, en profitant de la présence en Europe du réalisateur Arsen Hakobyan, l'UAS a organisé une projection de son documentaire *Artsakh - Nakhidjevan - Le silence criminel*. A la fin de la projection le réalisateur a répondu aux questions des présents.

En présence de plus d'une centaine de personnes, l'Union Arménienne de Suisse, l'Ambassade de la République d'Arménie, la Paroisse de Genève région lémanique-Saint Hagop, l'Union Générale Arménienne de Bienfaisance (UGAB) Suisse et l'Association Artzakank-Echo, ont organisé ensemble le 103e anniversaire du génocide des Arméniens.

Après la prière et hommage aux victimes devant le monument commémoratif (Khatchkar), les participants ont pu entendre le discours des représentants de la communauté ainsi que de l'ambassade de la République d'Arménie.

Après la bénédiction du *madagh* par le très Révérend Père Goussan Aljanian, les participants ont assisté à la projection du film «The promise».

Vernissage du guide archéologique «Le temple de Garni»

Le 26 avril 2018, Les unités d'archéologie classique et d'arménien de l'Université de Genève et l'Union Arménienne de Suisse ont organisé ensemble le vernissage du guide archéologique d'Armenuhi Magarditchian «Le temple de Garni». En parcourant ce magnifique guide, vous ne visiterez plus jamais le temple de Garni de la même manière. A lire absolument !

Mouvement populaire "Fais un pas"

Suite au succès du mouvement populaire "Fais un pas" et à la nouvelle réalité politique citoyenne en Arménie, nous avons organisé avec d'autres associations arméniennes de Genève, le dimanche 6 mai 2018, une séance de présentation de la situation en Arménie ainsi que des enjeux pour l'avenir de notre pays.

La présentation a été animée par notre cher ami Vicken Cheterian, journaliste, chercheur et professeur adjoint à l'Université de Genève.

Plus de 75 personnes ont répondu favorablement à notre invitation et ont participé à des échanges d'idées qui ont suivis la présentation.

Vu l'importance de ce type d'échanges, nous allons continuer à organiser des rencontres.